

Tibetan Buddhist Resource Center

Text Scan Input Form - Title Page

Work:	W1KG14782	ImageGroup:	I1KG23917
LCCN:	n/a	ISBN:	n/a

Title:	སྐད་གསུམ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ། skad gsum yongs su rdzogs pa'i tshig mdzod chen mo/
Author:	རག་ཏུ་བེར་ raghu vira
Descriptor:	some type set print and most of them are hand written notes
Original Publication:	n/a;n/a
Place:	[new delhi]
Publisher:	[dr. lokesh chandra]
Date:	[n.d.]
Volume:	55
Total Volumes:	139
TBRC Pages:	2
Introductory Pages:	n/a
Text Pages:	n/a
Scanning Information:	Scanned at M/S Satluj Infotech Images, E-45, Sector 27 Noida, District Gautam Buddha Nagar, U.P. 201301 via New Delhi, IN for the Tibetan Buddhist Resource Center, 150 17th st., New York, NY 10011, U.S.A 2006. Comments: 6/2016

VOL. 55

TIRPATE
TO
FAME

extirpate rule II 31266, 31267

AV 8.113, sBz, MIBh, R, Ragh, sak, etc

उत्पद्य caus उत्पद्यति R, Rājāt, etc —

उन्मूल्य caus उन्मूलयति MBh, Pañcat, Kathās,

Prab, etc.

। II उज्जस caus उज्जासयति ūjās —

उक्त, उक्तरति Maîtres — उक्त,

उत्कृन्तति — प्राणिहन् Pāṇ 8. 4. 17, प्राणिहन्ति

(with acc or gen) MBh, Kāv —

व्यपहर caus व्यपरोपयति — समुद्ध,

समुद्धरति, समुद्धरते MBh.

to be extirpated । I उच्छिद्य Pass

उच्छिद्यते MBh.

III युच्छिद् only Pass युच्छिद्यति MBh.

to cause to extirpate I उच्छिद् caus

उच्छिद्यति Pañcat.

extirpated adj II निवृत्त Katyśr

— व्यपरोपित W — युच्छिन्न MBh, Kāv,

etc.

one who has ~~ext~~ e. his enemies

उद्धृतिरि.

difficult to be e. दुर्लभ्ये Prabh

4. 19/20, दुर्लभ्ये Pañc easy to be

e. लघुचय Pañcat.

extirpating । I निर्मूलनम् Bhartṛ —

उच्छेदनम् MBh, Pañcat, R.

। II उखातम् Mudrār — व्यपरोपणम्
Kām, Sarwad.

extirpation । I उन्मूलनम् Prab,
Rājat — उच्छेदः.

। II उच्छिन्ति ५ ŚBṛ, Kathās,
Suśr, Ratnāw — समुद्धरणम् W.

e. of robbers ९९९ चौरोद्धरणम् with

utter e. समुद्धातम् and Śis, Sarwad.

extirpator I उच्छेत् m R

— सामुच्छेत् m Ragh.

extol vb I उच्छस — उदावह्,

उदावहति — समभिष्टु, समभिष्टौति, समभिष्टुते

MBh, R — प्रशंस, प्रशंसति, प्रशंसते RV, etc —

स्तु cl 2 स्तौति, स्तवीति, स्तुते, स्तुवीते RV, etc.

I II अभिष्टु, अभिष्टौति RV, etc, अभिष्टुते

MBh 12.7715 — आपृच्छ, आपृच्छते rarely P L

— आशंस, आशंसति, आशंसते BhP — उच्छि,

उच्छ्रयति RV, VS, SBh, Ait Bh, Laty, MBh, R, etc —

उदीर caus उदीरयति RV 5.42.3, MBh — उद्, ~~उद्~~,

उद्भवते TBh 1.7.10.6, SBh 5, 2.2.4 — गृ cl 9

गृणाति, गृणीते Bhp 11.13.41, Bhatt 8.77 —

प्रख्या, प्रख्याति Bhp — प्रगृ, प्रगृणाति Bhp —

प्रगृ, प्रगायति (ep. also प्रगायते) — मण्ड caus

मण्डयति (ep. also मण्डयते) Prasannar — वन्द

cl 1 (Dhātup 2.10) वन्दते (ep. also वन्दति)

RV, AV, Sāṃkhya — वर्ण cl 10 (Dhātup 35.83)

वर्णयति W — विकृ, विकृत्यते (ep. also विकृत्यति)

R — शंस cl 1 शंसति RV, etc.

to ex. with praises विष्ट, विष्टीति,

विष्टवीति MBh.

xtolled adj । I समभिष्टुत BhP.

II वन्दित AV, etc — वर्जित W — विष्टुत

TBz — संस्तुत Harar, R, Pur.

highly e ~~सुगम~~ सुगम MBh —

सुगमेन Nam, inser.

extolling । I प्रकीर्तनम् MBh, Mark P.

II ईड् ± RV 8. 39. 1 — ईक, ईका.

e. tolling adj । I स्तावक say.

II वन्दे.

extorted adv III विहासित W.

Extort e. III उद्युय Bhp 3.1.39.

extortion I II सनाहः Rajat.

an extortioner of money अतिवित्तः

Mn 9.258.

anything given extra I अधिशयः

Laty.

extract vb I I निष्कृ, निष्कर्षति

SBz, MBh, Susz, Rajat caus Bhp — इह caus

दाहयति, दाहयते ऽBr, Vait, Mn, Bhp.

III. वापनी — उल्कष्, उल्कषति sometimes

उल्कषते — उल्विद्, उल्विदति TS, AV, Ait+Br,

SBh, kätv śr, ĀśvGr — कुष् ९९

कुष्णाति Bhatt — निर्दुह, निर्दुहति RV, MBh

— निर्मश, निर्मन्श, निर्मन्शति, निर्मन्थते RV,

निर्मशति, निर्मशते MBh, निर्मन्शति Kath, MBh,

MBh, Pur — निर्दुह, निर्दुहति Maitre —

— निष्कुष्, निष्कुषति — निष्क, निष्करोति,

निष्कुरुते RV, AV, SBh — मोक्ष ९९.10 (Dhatu)

३३. ३७, मोक्षयति ११.११ — निनिदि,

विनिहरोति, विनिहरोति *suṣṣ* — *वेनुष्य*,

वेनुष्यति *Bhp* — सम्बुद्ध, सम्बुद्धते

Sarasya — समाकृष, समाकर्षति *Pañcat*

— सम्बृह, सम्बृहति *SBṛ, AV.*

to e. (anything that ~~is~~ has been

curried *उमू*, *उमुनाति*, *उमुनीति* *ABṛ 3*

7.12.6 to e. (esp. the juice from

the soma plant for libations) *सु*

cl 5 (*Dhātup 27.1*) *सुनोति*, *सुनुते* *RV, AV,*

SBh, Kātyās, Up, MBh.

to e. from । II निह, निहरति,

निहरते (abl) RV, etc — प्राह, #

प्राहरति, प्राहरत (abl) Kāthās, Prasannar

— विह, विहरति (abl) MBh — समूह,

समूहरति, समूहरते (abl) Kaus, MBh, Kāv,

etc to e. milk soma e.g. any good

thing) दुह- cl 2 दोग्धि, दुग्ध, दुह cl 6

दुहति, दुहते cl 4 दुह्याति, दुह्यते to e.

the Soma juice अविषु RV 9.91.2

to e. the square root from मूली क,

मूली करोति (acc) Āryabh, Comm.

to be extracted from I I दुह

Pass दुह्यते RV, AV, MBh, etc.

extract m III अवैलहिका, अवैलहः

Swiss, अवैलहन्म अभ्य -- उद्धति ± L --

कृशः [gana ज्वलादि] -- पनरस m n

L -- दवरसा L -- निर्यासः (निर्गोसम ३-

अथर्वादि १ L — निर्यूषः L — निर्यूहः

R, Suisse — सामः RV, etc.

e. from magical formulas

मन्त्रोच्चारः e. as a book उच्चारः

Comm. on Nir 10.10 e. of anything

निष्कर्षः Mn, MBh e of juice कषायः,

कषायम् SBh, Katy Śr, Mn 11, 153 the e.

of the three Vedas वर्गनिष्कर्षः Mn. 4.

125 the e. of the world date in Tādi

used to leaven bread and as an intoxicating liquor

राजपुर २२१० W a particular

cular e. from barley पञ्चोक्षीरम

~~written~~ written extracts from the codes

of law व्यवस्था.

extracted adj I तिगुप्त सुस्.

II तिगुप्त — तिगुप्त MBh, R, Suśr,

etc — तुगत RV, AV, etc — तिगुप्त

Kaṭhās — तिगुप्त MBh, Suśr, Rājat, Bhp

निष्कृषित Kāu — सुत.

badly e. thorn सुखिन MBh 10

5307 e. from मयैष्टुत abl RV —

मयैष्टुत abl RV e. with stones

आदिगुण RV having what is and

what is not e. सुतासुतिन TB2

one who has e. the soma सुतसोम RV

what is e. (as soma) and what is

not e. (as milk) सुतारुत n. du

Maitr5.

to be e. I I उद्धरणीय W —

आहार्य Suor.

I II निकोषितव्य Bhatt (निकोषटव्य

Pam 7.2.46, Sch) — मध्य — सोल

RV.

(arrow) being e. ^{I I} निष्कृष्यमाण R.

having e. I II निर्हस end W.

extracting I I निष्कर्षः MBh —

निर्हणम् MBh, Suor, Pur निर्हः Bhp.

1. II आहार्यम् एव Susr - निष्काषः

दिन 5.4.62, निष्काषणम् Susr - व्यवस्थिति

f w.

any disease treated by the operation
of e. आहार्यम् capable of e. the

best part of anything सारग्रहितं

R capable of e. the essence of

anything सारग्रहितं R e. extraneous

substance from a wound by

means of cataplasms पाचनम् सूत्र

e. juice सूत्र (i.e.) the e. of soma

सूत्रम् म. ५ अ. १ पान् ५.१.७ म. RV, 11

the e. of soma juice सोमाभिषवः

MW e. out सूत्र (in सोमसूत्रम्)

e. thorns कण्टकोद्धरणम् method of

e. splinters etc शल्याहरणविधि म

used for e. and straining the

Soma juice' अभिषवण म. ५. १.

extraction । I उद्धृति ± Susr,

Rājat, Sū — उद्धारः MBh, Prab, etc.

। II अभ्यावकर्षणम् L — आहार्यम्

Susr — प्रकृति ± Mreecch — संकर्षणम्

Hariv, BhP.

e. from समुद्धारः (abl.) Mark P

the day of soma e. सुलम् (with or

सुलं उद्धृतं. etc, MBh, सुलः the

e. of a thorn शल्यसंसर्जनम् Kauś

← the e. of extraneous substances

lodged in the body शल्यक्रिया w

the e. of soma सुखा VS, Br, S.S

— सौम्य m RV e. of the soma juice

सूयम् MPk the e. of the square

root मूलोत्करणम् Aryabh, comm the

e. of arrows and thorns शल्योद्धरणम्

शल्योद्धारः, शल्योद्धति f. low e. दौषकुलम्

BhP. 1. 8. 8 the part by which

a foreign substance lodged in

the body is laid hold of during the

operation of शल्यचिकित्सा relating

to the c. of soma साविक मfn

fact locating of the c. of thorns

etc शल्यचिकित्सा शल्यचिकित्सा मfn

Sushr. an c. of soma

an extractor of soma सूत्र m.

RV c. of splinters शल्यचिकित्सा m.

Var 100.5, 210000 m R, 12th. one

who

one who extract some HT

m-sn EV.

extraneous adj ।II अप्रस्तुत.

(in med) any extraneous substance.

lodged in the body and causing pain (e.g. a

splinter, pin stone in the bladder etc) शल्यः,

शल्यः (ifc f आ) MBh, R, etc. Suse freed from an

e. substance in the body विशल्य Suse having

e. body sticking inside अन्तःशल्य SBr ^{without} with e.

aid अहेतुकम् BHP.

extraordinary adj ।I असाधारणः (ई) Das

Kathās, etc — अपूर्वः (आ) — लोकोत्तरः (आ)

Kathās, Rājat, etc.

II अद्भुत — अनुक्त — अप्राकृत Mcar —

अभ्युदय f (भा) MBh, etc — आक्षय KathUp, Prab,

Sak, Ragh — आतिशयिक Jātakam — उदितर NṛisUp

— उदुष्ट Daś — उद्दाम — उद्भट Bhaṛ, Viddh —

उद्वेल Kād — डामर Mālatim, Gīt 12.23 — दम्भ RV

— दुर्लभ L, दुर्लभक, दुर्लभ MBh 12.11.68 — दुष्कर

MBh, Kathās — नितान्त — निःसामान्य Rājat —

प्रोद्दाम Inscr, Prasannar — लोकसीमातिवर्ति,

लोकातिग, लोकातिशय Sak, लोकाधिक Kir, Bhām —

लोकातीत Kād — (६५) विकृत Mn, MBh, etc —

नितक्ष f(आ) W — विशेष f(आ) Ragh 2.14 —

शराशृङ्ग Kusum — समधिक f(आ) Kāṣ, Śah —

सविशेष Kum, Kathās — स्फुट Kpe.

an extraordinary act चित्रकर्मन्, n W.e.

appearance चित्रम् SB2, Śak, Pañcat, Bhartṛ, etc

e. attachment प्रणयप्रकर्षः Kathās e. cry

अतिकुपम् VS an e. enterprise समधिकारम्भः

Uttarar e. merit गुणोत्कर्षः e. qualities गुणप्रकर्षः

Mricch having e. qualities अत्यन्तगुणिन् having

e. splendour उत्तमतेजस् MBh of e. body

अतिकार possessing e. power शक्तिप्रकर्ष Insce

a reason which is e. अनुक्तनिमित्तम् to be in an

e. degree प्राप्तम्, प्राप्ति RV.

extravagance n. II धनव्ययः Kathās — विकारः

Kathās — व्ययः (ifc f आ) (without a gen).

free from extravagance व्यभिचारविवर्जित Hit.

extravagant adj. I अर्थघ्न Mn 9.80 & 9 वृद्ध

1.73 — निरङ्कुश (निरङ्कुशम्) MBh, Kāv, etc.,

III अतिर Pāṇ, Sch — उद्युत MBh, R, Rājāt,

etc — उन्मद — उन्माद Bhp — उन्मादवत् Kathās —

व्याल L.

to be asked an extravagant question.

अतिप्रश्रय Bḥ. Ār. Up.

to be extravagant | I उद्धृत्, उद्धर्तते.

| II दृप् ८ 4 दृष्यति MBh, Kau, etc.

an extravagant question अतिप्रश्नः.

extreme adj | I पर f (आ) RV, etc —

परम f (आ) RV, etc.

| II परमक f (इका) MBh, R, etc.

extreme assertion अतिशयोक्ति f the e. end

अपरान्तः the e. end of youth जीवनप्रान्तः सुसं

e. force अलाग्रम् Hariv e. graciousness सुप्रसादः MW

e. limit परिनिष्ठा MBh, Kap — परिसीमन् m̐ we.

point निष्ठा Mn, Āp, MBh, etc — मर्यादा RV, etc

an e. term परिसीमन् m̐ the e. verge of youth

औषधप्रान्तः Suśr.

extremely ।।। ज्येष्ठम् SBh 1.8.1.4.

extremely agitated परिविह्वल mfn R e. bitter

परितित्त Jātakam e. dark परः कृष्ण mfn chup

e. decrepit परिदुर्बल mfn MBh, R e. disgusted

with परिनिर्विण्ण (with loc) MBh e. feeble स्वल्पबल mfn

hit e. lean केशीयस् mfn Naish 1.84 e. passionate

भृशकोपन mfn MBh e. slow परिमन्थरन् (आ) ⁿ Si's,

can. e. tardy परिमन्थरुन् (आ) nis, can.

e. weak परिदुर्बल mfn MBh, R e. weak स्वल्पबल
mfn Hit.

extremity I पर्यन्तः TBh, MBh, Kāu, etc —

-प्रान्तः, प्रान्तम् (itc f आ) MBh, Kāu, etc.

II पारमि f (?) Divyā — इष्टम् AV, Kum,

पुत — सीमान्तलेखा Kād.

any extremity मुखवाग्रम् L even in the last

e. सूनायामपि the e. of a nose मुखवाग्रम् L the e.

of a snout मुखवाग्रम् L the e. of a wing (of an

army drawn out in the form of a bird) प्रपक्षः

MBh, R e. of the body प्रशस्त सूक्ष्म e. of the feet

पादान्तः Amar the e. of the foot पादाग्रम् the e.

of the foreaxle nearest the wheel to which

the outside horses of a four-horse chariot

are attached पार्श्वम् (rarely m g अर्धचरिदि if c f

317) L the e. of the fore-axle to which the

outside horses of a four-horse chariot are

attached (the two inner horses being harnessed

to the dhur or chariot-pole) पार्श्वम् f (L also m ;

rarely पार्श्वम्) MBh the e. of the ocean अर्धवान्तः

forming the e. of a wing (in an army so

arranged) प्रपक्ष मत्न MBh the western e.

अपरान्तः .

the extremities हस्तपादादि ^{mw} covered at the

extremities with flowers पुष्पिताग्र ^{mf} MBh, Cat

ending in 2 e. व्यग्र ^{mf} (आ) ^w ~~n~~ having 4 e.

चतुःशरिम् L having red e. रक्तान्त ^{mf} MW

inflammation of the e. (ie the hands, feet etc)

शारवापित्तम् L .

extricate ^{ub} II उद्धृ, उद्धरति, उद्धरते RV 10.

68.4, AV 8.2.15, 20.136.16, Āśv ९५, Kāty ३२, MBh,

Sak, etc .

16232

II प्रोद्ध्य, प्रोद्ध्यति, प्रोद्ध्यते Kathās, Prasannar.

to extricate from अपत्यु Ā Kaush Bē — स्पृ

(u.l. स्तृ and स्मृ) स्पृणोति (in Veda also स्पृणुते)

(abl) RV, TS, Bē, Tup to e. one's self अपत्ये Ā

Mn

extricated adj II उद्धारित.

extricating I उद्धारणम् Hit, Ragh, etc —

समुद्धारणम् MBh, Kāv, etc. ~~उद्धारः MBh, Prab, etc.~~

, extrication उद्धारः MBh, Prab, etc.

one who extricates from समुद्ध्यते mfn (abl)

MBh, Märkp.

wishing to extricate ।II उज्जिदीर्घु mhm MRHr

extrication from any danger समुद्धारः Satr

e. from misfortune निपदुद्धारणम्, निपदुद्धारः.

exuberant adj. १. ११. १२. १३. १४

RV, AV, VS.

atup 3.

exuberant (applied to the

Soma - वि० ११. १२. १३. १४ RV.

exuberant adj. III पर्यवृद्ध RV — प्रापिक्स

f (पिपुषी) RV — पीवस्वत् RV — मन्वस्यु RV.

to be exuberant I च्यै ०६ व्याय् ८। (Phātup

22.68, 14.17) व्यायते.

I च्यै, पि ८। पयते — प्रच्यै, प्रप्यायते RV, VS,

TS.

to cause to be exuberant III च्यै, पि ८।

1 पयते (trans) RV.

exude ७b II श्रुत् (श्रुत्) ८ 1 (Dhātup 3.

4) श्रोतति RV, Bḥ, BḥP, Bhatt.

III श्रिक्, श्रिक् ८ 1 श्रोते, श्रोते Dhātup

18.4, ८ 4 श्रियति Dhātup 26.134.

exudation II श्रोतनम् — प्रत्येकः R.

III प्रस्यन्दनम् Rājāt.

exudation from a tree कषायः, कषायम् L the

from an elephant's temple सिन्धु m L —

वस्तिमदः L — गजदानम् L, गजमदः Varṇogay 9.18

the e. from the temples of a rutting elephant

प्रवृत्ति f L e. of flowers पुष्पनिर्यासः, पुष्पनिर्यासकः

L e. of plants निर्यासः (निर्यासम् & अर्धचादि) Gaut,

Mn, MBh, Sus'h, etc the e. of trees वृक्षनिर्यासः Mn

5-6 — निर्यासः (निर्यासम् & अर्धचादि) Gaut, Mn, MBh, Sus'h,

etc having good e. सुनिर्यासा Bhpr large e. of

temple - juice मददुर्दिनम् Ragh the resinous

e. of the Sāl tree शालनिर्यासः Ragh, Sus'h,

शालवेष्टः, शालरसः L rock-exudation शिलाजतु

n MBh, Sus'h, etc, शिलानिर्यासः L, शिलारसः W

शालनिर्यासः L

exuded adj I श्रुति Bṛ, etc.

exuding adj I सावक Ṛpṣṣ, Sch.

I II सस्वेद MBh, Kathās, Rājat.

exuding (as blood) प्रमिलित सुस्रुत e. resin

रसद Nalān.

exult vb प्रमुद्, प्रमोदते AV, etc — प्रहृष,

प्रहृष्यति MBh, Kāv, etc — नु ५ 2.6 (Dhāt 24.26,

28.104) नौति, नुवति (pres also नवते, नवति RV, etc)

— मद् ५ 4 मद्यति (ep also मद्यते, Ved also । मदति,
मदते) RV, etc — रञ्ज् or रज् intens रारजति (६)

16238

also शरज्यते and शरङ्गि RV 9.5.2 — तद् ५। वदते

Bhatt — वल्गूय Nom वल्गूयति Bhatt — हृष ५४

हृष्यति (ep also हृष्यते) Pārṣṇ, Mn, MBh, etc.

to exult far and wide सम्परिमुद, सम्परिमोदते

Hariv to e. on every side परिपुभ, परिप्योभति

(Pām 8.3.63, 65) RV, Tānd Br.

(said of Indra) exultant अहिरिष्याणि मर्म

RV 1.56.4.

exultation II उत्क्रोदः TS 7.5.9.2 — महीया

(dat) RV, TS — स्मृता RV, TS, Pārṣṇ.

16239

to cause great exultation समभिहृष caus

समभिहृषयति MBh.

exulting I उल्कोदः TS 7.5.9.2 — संवत्स्रानम्

Amargh.

exulting motion in water II जलोद्यतगति f.

exulting adj I उन्मुदित Bhp.

II उल्कोदिन् MaitrS 2.5.7 — विपन्यु RV —

सर्गव R, Kālid, etc.

always exulting नित्यसंहृष्ट e. in themselves

स्वगूर्त f(आ) RV e. in victory जयोद्युर e. on every

side परिष्कृतम् RV.

eye २ II अक्षि — नयनम् (ifc f आ व ई)

MBh, Kāṣ, Sūtr, etc — लोचनम् (ifc f आ) MBh,

Kāṣ, etc — चक्षुस् २ RV, etc.

II अक्षम् [only ifc (f ई) for अक्षि] —

अम्बकम् L — आविर्मुखी Bhp — ईक्षणम् MBh, R, Sūtr,

Sak, etc — गो ३ or f (?) Kuval 70 — चक्षुस् २ RV —

— चक्षु ३ RV 10. 90. 13 (ifc AV 4. 20. 5) — चक्षुष ifc

— ज्योतिस् MBh 1. 6853, Ragh, Bhp 9 — तारकम् L —

तारका (Pāṇ 7. 3. 45, Vārtt 6) L — दर्पणम् L —

16241

दर्शनम् Susr 5.8, Śak 4.6, Prab 3.10 — दृश् f

R, Var, etc (also n Bhp 4.4.24) दृशा L — दृशि

f Bhp also दृशी L — दृष्टि f Mn, MBh, Kāu,

etc — देहदीपः L — देवदीपः L — दैवदीपः L —

पश् f RV 4.2.12 — पाथिस् n Uṇ 2.115, Sch —

प्रेक्षणा (ifc) Susr — रूपग्रहः L — रूपेन्द्रियम् Susr

— विमोचनम् (ifc f आ) ~~हेब~~ Hariv, Kāu, etc —

विशंकरः L — वीक्षणम् Śiś 18.30.

no eye !I अचक्षुस् n.

application of ointment to the eye

मिडातकः Bhp away from the e. चक्षुष्:

Śiś 12 a bad e. अनक्षि n L — अचक्षुस् n

the black part of the eye I कालः सुखे

— कृष्णम् ŚBr 10. 12. 13. 14, सुखे — कृष्णमण्डलम्

सुखे.

a bull's eye गवक्षिः (Kas on Pan 5.4.75 & 6.1.

123) R, Ragh, Kum, etc (ifc गवक्षि Ragh 11.93)

a class of diseases of the e. (especially in

affection of the optic nerve) काचः सुखे coat of e.

आक्षिप्यलम् L coming before the e of नेत्रप्रणयिन

mfn Vcar condition of the eye पक्षुष्णम् Āryabh,

Sch, Introd the corner of the e. उपान्तम्,

उपान्तात् (ifc) a deer's e. कृष्णम् Kāṇyād

16243

disease of the e. अक्षयामयः SBH, KatySH — अन्धिका

L — अन्यतोवातः Sush — (liable to be

caused by surgical operations) सूकराक्षिता Sush.

a disease of the pupil of the ^{e.} eye (small

reddish tumours compared to kids protruding

through the transparent cornea and

discharging pus) अजकाजातम्, अजका, अजिका

a disease of the white part of the e.

कुक्कुटम् L an evil e. अदृष्टि, अदृष्टिका f L the

evil influence of the human e. हाष्टि दोषः ~~RT~~ RT L 128

16241

excretion of the eye नेत्रमिव, नेत्रमलम् e - arrow

दृष्टिबाणः the e. (as the guiding organ) नेत्रम्

life (आ) नेत्रक Heat the e. at each end of

a beam or pole which bears the above looped

cord for holding the strings of a balance

शिक्षाधारः e - bandage मुखच्छदः, मुखच्छम् (?)

Kir: e - binding नेत्रबन्धः e - born नेत्रजम्

(with or sc वारि) R e. circle तारामण्डलम्

e - cleaner दृक्प्रसादा L e - colouring नेत्ररञ्जनम्

L e - corner नयनान्तः Kava - नयनाञ्चलः R

e - cover दृक्छत्रम् Rajat 8.133 e - covering

नयनच्छदः L e-delight नयनप्रीतिः L — इक्ष्प्रिया L

e-disease लोचनामयः L the e-disease

called kumbhika कुम्भीकपिडका सुसृष्ट e-eared

(a snake) इक्कणः, इक्कृति m L e-fall विलोचनापातः

Sis — लोचनापातः Kathās (u-l. लोचनापात)

e-feast नेत्रोत्सवः Dhūrtas e-foe नेत्रारि m L

an e. for all things विश्वचक्षुस् mfn Maitr up

the eye for discharging the sense of the Veda

त्रेदचक्षुस् n Cat an e. glowing with anger

क्रोधचक्षुस् n Hit the e. in a peacock's tail

16246

शूषणा L — चन्द्रः L.

eyeless adj I अनक्षिक TS — विचक्षुस् MBH

— विनेत्र Subh — विगतनयन Patricat.

II निश्चक्षुस् MBH — विदृश VarB&S.

eyelet जालम् R 3.61.13, Var B&S 56.22 —

जालकम् Patricat 3.7.46.

eye-medicine नेत्रौषधम् L the e. of a

needle सूचीपाशः Sus& the e. of a plant जत्राक्षिसः

L the e. of an antelope हाणदृश + Naish

'e. of the sky' the sun नभश्चक्षुस्, n L

e. of the universe जगच्चक्षुस् n Kathās 59.51,

Kāśīkh 56.44, B&NārP 1.8, जगदेकचक्षुस्

e. of the world the sun लोकचक्षुस् n L

(according to some m) e. of the world (name
of a preceptor) लोकाक्षि (VP) लोकाक्षिन् (Eat) m

e. of the world the sun लोकलोचनम् Vās, B&P,

लोकलोचनः the e. of Vishnu हरिनेत्रम् MārkhP

e.-ointment नेत्राञ्जनम् Śringār — मित्राञ्जनम्

Kāu, Suśr e.-slave मनीकम् L — मेला L

the e. sight दर्शनम् Suśr 6.17 e. tooth दंष्ट्र in

समदंष्ट्रा " the having equal e.-teeth. " —

जम्भः RV. VS 11.79 (du) 15.15, AV 3.27.1-6

e-water दृक्जलम् L — विलोचनाम्बु न.

१. eye-water I नेत्राम्बु न L, नेत्राम्भस् न

Rājat, नेत्रवारि न — अञ्जनाम्भस् न — दृक्जलम् — विलोचनाम्बु न

II नेत्रवार, नेत्रवारि न Kāu — नयनजलम्

Kād.

an eye like a deer's नृशेक्षणम् Kāu yād

for every e. प्रतिदृशम् BHP having a disease

of the e. अक्षियामयिन् mfn PBr having an

artificial e. made of glass शारदित mfn Buddh

L having an e. for what is right धर्मचक्षुस् mfn R

— धर्मप्रक्ष मfn R having an e. in the forehead

उत्तमक्ष m† (ई)n MBh having beautiful e.-

corners शुभापाङ्गा R the having equal e.-teeth

(one of the 50 minor marks of a Buddha) समदंष्ट्रता

Dharmas 84 having (only) the divine e.

दिव्यचक्षुस् mfn L having white e.-corners

सितापाङ्गः L — शुक्लापाङ्गः Megh in every e.

प्रतिद्वशम् Bhp intolerable to the e. सुदुर्दिश mfn

R, Sch, सुदुर्दिश mfn R, Märkp a kind of cat's

e. सुतारम् L a kind of e.-disease जलस्रावः Susē,

16250

6.1.29, Sāringś 7.157 a large full e. फुल्लकोचनम्

W (an ascetic's) method of fixing the e. on one

object शारकम् Hathaṭha 2.32f near the e

उपाक्षिम् on the e. उपाक्षिम् one who has a

particular disease of the e. बुद्धुदक्षिः mtṛ L

the outer angle of an elephant's ^{R.} eye निर्णायनम्

L the outer corner of an elephant's e.

निर्याणम् Daś, Śiś the outer corner of the e.

आपाङ्गः (ifc f आ ई) Śak, etc pain and

swelling of the e. lids and outer parts of

16251

the e. अनिलपर्ययः, अनिलपर्ययः a particular

disease of the e. पुष्पम् सूक्ष्म — ब्रह्मसंज्ञः L

— बुद्धिदम् सूक्ष्म — मन्थः L — रक्तराजि m सूक्ष्म

— (which causes the pupil to contract and

the eye to sink in the socket) गम्भीरिका दृष्टि

Sूक्ष्म 6. 1. 28 & 7. 39 a particular disease of

the lens of the e. नीलिका सूक्ष्म, नीलिकाकाचः, s

नीलीरोगः सूक्ष्म a particular disease of the

place of junction (Samdhi) of the e. पूयालसः

a particular disease of the white in the e.

यत्रण mfn (with शुक्रम) Susr a particular

disease of the white of the e. शुक्ताभिन n

Susr, Bhp a particular e. - ointment

समाञ्जनम् Susr a particular remedy for the e.

निडातः Bhp perceptible by the e. चक्षुष mt

(ई) n Kaush Up, Susr, Pān 4.2.92, Kāś,

Kaps 1.61 — दार्ष्टविषयिक mt (ई) n Nir 7.8

presented to the e. आक्षिगत mt protecting

the eye e. - sight चक्षुष्णा mfn VS 2.6, 20.34

the pupil of the e. II आक्षः VS, SB,

16253

Suśr, कनीनका, कनीनिका AV 4.20.3, TS, ŚBr, etc

— तारका (Pāṇ 7.3.45, Vārtt 6) MBh 1.2932, R3,

Mricch, etc — नेत्रकनीनिका L.

।II अक्षितारा — कनानका TS 5.1.12.1 —

कनीनी L — कन्याका Ait Ār — कुमारकः ŚBr 3

तारकम् L — तारामण्डलम् — देवकृतचिद्रम् Suśr —

प्रेक्षणाकृतम् Suśr — विम्बिनी L.

the pupil of the right eye (that of the

left being called Indrāni or Indra's wife)

इन्द्रः ŚBr, Bṛ Ār Up relating to the नीति

नियमः, Sch representing the चक्षुष्मत्

16254

mfn AitBr 2.32.2 resembling the e. नेत्रोपमम्

— दृशोपमम् the right e. सौरम् — भानवोयम्

L the root of the e. अक्षिजाहम् Siva's e.

अम्बकम् Balar slight inflammation of the

white of the e. अर्जुनम् Susr the state of

being an e. नेत्रता the state of the e.

चक्षुष्मम् Āryabh, Sch, Introd striking the

e. दर्शित mf (आ)न् RV, AV 4.6.18, ŚBr 14

to represent the world's e. (as the moon)

जगन्नेत्र Nom जगन्नेत्रति Prasannar 7.61

16255

unpleasant to the e. सुदुर्दशा mfn R, Sāh,

सुदुर्दशा mfn R. MarkP the white of the e.

शुक्लम् SBr, R, Susē wholesome for e.-sight

चक्षुष्य mfn MBh 13.3423, Susē Hcat a yellow

spot in the white of the e. (caused by disease)

सत्कारकः Susē to become an e. नेत्रतां या

Amar to have an e. अपेक्ष Sāh.

the eyes चक्षणी n du AV 10.2.6.

the act of seeing with the eyes

समक्षदर्शनम् Mn 8.74 agreeable to the e. चक्षुष्य

mfn ChUp 3.13.8, Car 1.5.89, Rājāt 3.493

16256

all e. i.e. all organs of senses सर्ववृशः f pl BHP

application for the e. कापोतः a bandage (over

the e.) अभिनहनम् clasp before his e. तस्य

पश्यतः Mn before my e. निकाशम् मे before

one's e. साक्षात् AV, etc — आसा and आसया

(generally used as an adv.).

before the e. I समक्षम्, समक्षात्, समक्षे,

समक्षतः RV, etc — प्रत्यक्षम् AV, etc (also प्रत्यक्षे

ibc) — प्रत्यक्षेण Laty, MBh, Märkp — प्रत्यक्षतः

MBh, Fāṇ, Sch, Kathās — आविस् RV AV, VS.

before the eyes of पुरः (gen abl acc of

. 16257

comp) RV, etc — अवलोकैषु loc pl (gen) MBh

1. 7902 before the e. of anyone प्रत्यक्षया

Pañcat before the e. of the Muni अभिमुनि

kur the being before the e. सामक्षम् Maitrs,

सामक्ष्यम् TBh, PañcauBh — प्रत्यक्षता MBh,

Kathās, Märkp, etc — समक्ष mf Sak, BhP

— आमुख mf Jātakam being before the

e. of all सर्वप्रत्यक्ष mf (आ) n Samh up Bhaga's

ॐ भगनेत्र (ifc) closing of the e. अक्षिनिकाचः

Pat — सम्मीलनम् Susr condition of the e.

16258

नयनत्वम् Venīs 6 $\frac{39}{40}$ consisting of e. लोचनमय

mf (ई) n Kād consisting of e. and ears

श्रोत्रनेत्रमय mf (ई) n Kathās curing the

disease of the e. नातीनाशन mf n AV destitute

of e. अचक्षुष्क mf n Śūśr 14 a disease of the e.

अर्मेन् n Śūśr — कुम्भिका, कुम्भीका — पिष्टकः Śūśr

— वतू m (only L) — (caused by animalculae

generated at the roots of the eye lashes)

कुमिग्रन्थि, किमिग्रन्थि m Śūśr — (inflation and

ulceration of the angles of the eyelids) केशः L

16259

employing no spies for the e. and looking at a

matter with consideration निचारदश mfn Naish

the e. and ~~the~~ eyebrows together अक्षिभुवम् e.

mind and soul नेत्रमनःस्वभावाः m pl the e. of

men लोकचक्षुषि n pl sah — लोकलोचनानि n pl

Kathās fixing one's e. on one spot एकाग्रदृष्टि

mfn सुस्र furnished with decorations which

resemble the e. of a peacock's tail मेचकित mfn

that furnished with e. चक्षुष्मत् mfn RV 10.

18.1, AV 19.498, TS 1f, SBh 1, MBh, etc good for

the e. नेत्र mtn Bhpr having e. and head and
mouth every where सर्वतोऽक्षिहिरोमुख mtn Svet
 Up, Vishn, MBh having e. every where विष्णो
mtn Hariv — सर्वतश्चक्षुस् mtn MBh having e.
in the back पृष्ठचक्षुस् m L having e. in the
mouth वक्षुर्मुख mtn Suparn 24.2 having e. in
the tail चन्द्रकवत् m, चन्द्रकिन् m Sis 3,
 Dhanamj 55 having e. like leaves of the lotus-
flower कमलपत्राणि mtn R, etc having auspicious
e. शुभक्षण mtn R having bad e. कुट्टपि mtn

having beautiful e. सुलोचन mt (अ॥) n MBh, Rajat

— सुहृद् mt (Ved सुहृद्) n Kāv, Pur —

(said of Siva) सुचक्षुस् mfn Sivag having

blood shot e. रक्ताक्ष mt (ई) n R, BHP having

brought e. दीप्ताक्ष mt (ई) n MBh 3. 16138

having dark-blue e. (one of the 32 signs of
perfection) अभिनीलनेत्रता Dharmas 83.

having eyes ।। सचक्षुष mfn MBh, सचक्षुस्,

mt SBh, MBh, Kāv, etc — नयनवत् mt

Mālatīm — स्पष्टि (abl) — दृष्टिमत mt MBh,

Kām.

III अक्षिन्वत् mtn RV.

having eyes like lotus-leaves पद्मनिभेक्षण

mtn having (e. like those of the Cakora

bird i.e. having) beautiful e. चकोरक्षि mt (ई) n

Vcar 8.42, Bharat 3.2 — चकोरनेत्र mt (ई) n

MBh 7, Mricch 1.3, Ragh — चकोरदृष्टि mtn Sis

6.48 having e. resembling the lotus flower

राजीवशुभलोचन mtn R having e. turned

upwards उर्ध्वनेत्र mtn having e. with lids

like those of a cow (one of the 32 signs of a
cowherd perfection) गोपक्षमेवता Dharma's 83

having fleshy e. पिशितलोचन mfn Sarwad

having good e. सुचक्षुस् mfn RV, Aśv ५६

having great e. (N. of Śiva) महाक्ष mfn MBh

having large e. विशालनयनता Dharma's 84

having large fine e. अञ्जदृश, अञ्जनयन mfn

having long outer corners of the e. दीर्घापाङ्गु

mfn having poison in the e. दृग्विष mfn L

having red e. रक्ताक्ष mt (ई) n R, BHP having

reddish e. आपिङ्गलक्ष mt Bear. having

several (three) e. अनेकलोचनः having swollen e.

शूनक्ष mt Susē having the (corners of the) e.

directed towards anything वलितापाङ्गु mt (ई) n

Kathās having the e. directed upwards

उच्चक्षुस् mt Das having the e. of प्रेक्षेन् mt

(ifc) having the e. of a deer मृगप्रेक्षिन् mt Ragh

having the e. of a Sārasa सारसाक्षी Naish

having the e. put out स्फोटितनयन mfn Pañcat

having the e. turned towards नलितदृश mfn

Kathās having the outer corners of the e.

turned aside तिर्यग्गपाङ्गु mfn Vṛishabh 11/12

having 3 e. त्रिद्विनेत्रः L having very large e.

सुनिशाकृति mfn MBh in the e. नयनयोः

inflammation of the e. अक्षिपाकः Susī a kind

of disease of the e. काचकामलम् a kind of

disease of the e. in infants कुक्कुणकः Susī

medicament for the e. etc अक्षिभेषजम् not

before the e. अस्यादिनात् one who has closed

the e. सम्मीलित mfn TS one who has e. on

all sides विस्तृतश्चक्षुस् mfn RV, MaitrS one who

has lost his e. गतितनयन mfn Hit 1.4. $\frac{0}{1}$ one

whose e. are formed in a particular manner

कूपदृश mfn Bhp 10.87.18 one whose e. move

to and fro चपलाक्ष m (ई) n Vcar 9.128

Caurap opening (of e.) विकासः VarBDS, Pāṇcat

a particular disease of the e. उपपाविदग्धकः

Sarings — कुसुमम् L — गिरि m (ifc Pām. 6.2.94)

Pām 6.2.2, Sch (किरि Kās) m — बहलवर्त्मन्

m n Suse — विसग्रन्थि m Suse — विसवर्त्मन्

n Suse — भस्मकम् L — रत्नम् Hcat — रत्नामेन n

L — रत्नोत्क्रिष्टः Sarings — वातीकारः, वातीकृतम् MB

— सितासितरोगः Cat — स्यन्दः Suse — हर्षणः L —

contracting the eyelids) कुञ्चनम् — (loss of

vision from cataract etc) लिङ्गनाशः Suse, Sarings

a particular inflammation of the e. वातपर्यायः

Suse pleasing to the e. चक्षुष्य m MBh 13.3423,

16268

Sus̥ṛ, Hcat passessing e- अक्षिमत् mtn putting

before the e- साक्षात् कर mtn Cat, साक्षात्कारिन्

mtn Sarvad, Kap, Sch the rheum of the e-

दूषी, दूषिका AV, SBṛ, Sus̥ṛ, दूषि + L seeing

anything clearly as it before the e-

प्रत्यक्षदर्शिवस् mtn (acc) MBh, Hariv, Sūryas

Siva's e- महेशनेत्रम् Śrutab the state of

having blood-shot e- रक्तनेत्रता Sus̥ṛ, रक्तनेत्रत्वम्

Sārṅgs the state of having red e- रक्तनेत्रता

Sus̥ṛ, रक्तनेत्रत्वम् Sārṅgs two white spots in

to be drunk in by the e. नेत्रपेय mtn

Vāsaw to be enjoyed by the e. नेत्रपेय

mtn Vāsaw to be present before the e.

आविर्भू RV, AV, ŚBṛ, Śak, Megh, etc to

come before the e. प्रत्यक्षीभू Kathās, Sinhās

to direct (e.) पत् caus पातयति (ep also

पातयते) R to fix (e.) पत् caus पातयति

(ep also पातयते) R to make anything an

object for the e. अक्षितक्षीकृ (P अक्षितक्षीकरोति)

Naish to turn (e.) पत् caus पातयति (ep also पातयते)

two white spots in
the dark portion of the e. युग्मगुक्त्रम् Susr. 6.

using the eyes for ears । I चक्षुषकर्णः Gal

— चक्षुः श्रुति m Rajat 5.1 — चक्षुः श्रवण m MBh

12. 13803, Kir 16.42, Naish, Kāsikh 58. 161.

using the nose for eyes घ्राणचक्षुस् mfn

MBh 8. 3443 well before the e. साधुसमक्षिप्त

mfn Sak 7.31 whole some for the e. नेत्र्य mfn

Bhp2 — चक्षुष्य mfn MBh 13. 3423, Susr, Hcat

whose e. do not water अविकितलक्ष mfn ApSr

with one's own e. स्वाक्षात् Kav, Kathās, Sarwad

16271

with the e. संहितात् Kāv, Kathās, Sarwad

within the range of the e. नेत्रगोचर mtm BHP

without e. अलोचन mt (आ) n Car a woman

with the e. like a fawn's भृगुनेत्रा L.

the eye-ball । I आक्षिप्तः — नयनबुद्बुदम्

Susē.

III कृष्णाक्षरा Nyāyad — नेत्रकोशः R,

नेत्रकोष — नेत्रकोशः R 3. 79. 28, नेत्रकोशम् — नेत्रपिण्डः

L — निडातः L — निडातकः L.

designed for the eyeball कानीन mtm Susē

2.353. 13 an elephant's e. इषिका the e. of an

elephant इषिका L, इषिका - suitable to the e.

कानीन mn Susr 2.353.13.

an eye-brow II भ्रू f RV, etc (ifc m भ्रू n

भ्रु also भ्रूक).

III shaped like a bow कोदण्ड (L) —

चिह्निकालता Das 12.296 — नेत्रपत्तम् Svapnac.

the contact of the eyebrows भ्रूसङ्गतकम् Heat

depressing and elevating the e. नेतान्नतभ्रु mn

MW | a face the e. of which are dancing to

16273

and to नर्तितभूत mfn Bharte having

beautiful e. सुपद्मन् mfn VarBES having

extraordinary e. अतिम् mfn having long

e. (one of the 80 minor marks of a Buddha)

आयतभूकता Dharmas 84 the point where

the e. meet देवासीध m MantraBES Gobh

the root of the e. (perhaps the inner

side) भूजाहम् L the space between the e.

रूपम् L, रूपकम् Gal — नीणि पदानि विष्णोः —

स्थापनी सुसृ (u.l. स्थापनी).

an eye lash । I पशमः, पदमम्, (in gen pl

पदमणाम् M3h 4.390 — आशिमणम् n .

। II अधिकमन् n — उदानः L — इन्दु m VS,

TS, etc — दृक्छदः L — नेत्ररोमन् n L — नलगु n

L .

on the eye lash उपपशम supra .

the eyelashes । I. पदमन् n पदमाणि n pl

TS, SBr, etc .

। II रत्नकः L — तर्जनि f SBr .

the
flowing beautiful eyelashes चित्रपदमाता

Dharmas 84 having black e. नीलपद्मेन mfn

Bharte having long e. पद्मिल mf(आ) n Kāṣ, Suss

— (a woman) पद्मिलहृष्टा f Viddh

quivering of the e. पद्मिलस्पन्दः Kāvya 2.149

with e. turned upwards उपपद्मिल mfn Sak 95a,

Kathās, उपपद्मिल mfn Vikr 32.

the eye-lid I नयनपुटः, नयनपुटम् Var —

हृक्छत्रम् Ratat 8.133 — नेत्रच्छत्रः L — नयनच्छत्रः L.

III आडम्बरः — पुटः, पुटम्.

an eyelid (as encircling the eye) आडम्बरम्

16276

AV, ChUp, Suse a particular disease of the e.

नातहत (with वर्मन्) मत्त Suse — श्याववर्मन् न

Suse, Sārings — सिक्तावर्मन् न Sārings — भागः

Suse — शोणिताशंस न Suse suffering from the

disease of the e. शोणितार्शिन मत्त 4n 4. 195, Sch

a swollen e. वहतवर्मन् न न Suse : applying

(ghee etc) to the e. आशोतनम्, आशोतनम् Suse

a disease of the e. क्षिप्तवर्मन् न Suse 6. 3. 16 —

— कृच्छ्रोन्मील : Sārings. a disease which

obstructs the movement of the e. त्रिवर्तः L,

वर्मानिवन्धकः, वर्मानवन्धकः, वर्मानरोहः Susē

a disease which prevents the e. from closing

वर्धः Susē having black e. असितभू mfn

a kind of disease of the e. प्रक्षिन्नवर्धन् n

Susē a particular disease of the e. मोहितः

Saring's parting of the e. पुरभेदः UHarar 6.3

raising the e. उन्मीलनम् MBh a swelling of

the e. (similar to a seed or grain of the

kumbhika, hordeolum or styx) कुम्भीका Susē.

an eye-witness I साक्षिन् mfn Gaut, Mn,

MBh, etc, साक्षिक (ifc आ f.) साक्षिकम् — प्रत्यक्षिन्

m Jatak — प्रत्यक्षिणः L.

III अध्यासः.

not an eye-witness असाक्षिन् mfn Yājñ 2.

71, Vishnus being an e. अनुभाविन् mfn Mn 8.69,

Ap ane. of created beings (who sees all they do)

भूतसाक्षिन् m MBh the not being an e. असाक्षितम्

Kap the state of being an e. औपद्रूयम् VS 30.13

to be an e. साक्षीभू, साक्षीभवति R to make a

simple e. साक्षीमात्रकृ, साक्षीमात्रकरोति H Parv. 8.

black-eyed adj II कृष्णाक्षि Hariv — असितनयन,

असिताक्ष f (ई) Vishnus.

III काललोचनः Hariv 12941 — कालनेत्र f (आ) Kaus

106.

blue-eyed नीलाक्षि: L — राजीवनेत्र MBh, राजीवल्लोचन

MBh, Hariv, etc brown-e. हरिलोचन L cat-e.

निडालाक्षि f (ई) Hcat crooked-e. जिह्वाक्षि Sus 6.60.7

dark-e. धूमलोचनः L deer-e. मृगलोचनः MW a deer-e.

woman हरिणनयना Das, हरिणलोचना R, हरिणाक्षी Hcat,

हरिणक्षणा Naish, Prasannar diversely-e.

विरूपचक्षुस् MBh — विरूपाक्षि f (ई) Pār 6.4, R, Kum

even-e. समदृष्टि Vās the eye of a crow (crows are supposed to have but one visual orb which, as occasion requires, moves from the cavity on one side into that on the other) काकाक्षि ≈ Ag P 9.13.

a fawn-eyed woman । I मृगलोचना, मृगलोचनी L

— मृगदृशः ‡ पाँcat, Śis, Rājat, etc.

। II मृगशावाक्षी MBh, R, etc.

fiery-eyed ज्वलितचक्षुस् W fine-e. सुलोचन

‡ (आ) MBh, Rājat — उत्पलचक्षुस् fine-e. पञ्चचक्षुस्, MW

MW — पञ्चाक्षिः Hariv four-e. चतुर्क्षि ‡ (ई) RV 1.31.13,

10. 14. 104, AV, TS 5, ŚBr 13, Śāṅkh Br 3.5, KātyŚr

full-e. फुल्ललोचनः L glass-e. काचक्षिः Suśr 1.205.

14 gold-e. काञ्चनक्षिः MBh 9 hare-e. शराक्षः Suparn.

large-e. II विशालक्षि ङ (ई) MBh, R — विशालनेत्रः

Buddh — (Śiva) महानेत्र MBh.

a large e. woman विशाललोचना Daś lightning e.

विद्युताक्षः MBh long-e. लम्बाक्षिः Cat — दीर्घाक्ष ङ (ई)

Mālav 2.3 — दीर्घलोचन Hariv.

lotus-eyed II कमलनेत्र Dhūrtas — कमलनयनः

— कमलक्षि ङ (ई) — पुष्परीकाक्षः MBh, Kāv, etc, पुष्परीकेशणः

MBh.

।II अम्बुजक्षि f (ई) — उत्पलचक्षुस् — कमललोचन

f (आ) — पद्मनेत्रः f al — पद्मलोचनः MBh —

पुष्परीकनयन, पुष्परीकलोचन — राजीवतिलोचन Vcar —

नारिजक्षि Cat.

a lotus-eyed woman सरोरुहदृश f Bhām, सरोरुहक्षी

uttarar.

lotus-(leaf)-eyed ।I पद्मदलेक्षण Mricch.

।II पद्मपत्रनिभेक्षण MW — पुष्परीकपलाशाक्ष R —

नजपत्राक्ष f (ई) (MBh), वनजाक्ष f (ई) (Prasannar).

many-eyed नैकदृश m MBh moon-e. चन्द्रलोचनः

Hariv 14285 one-e. एकक्षि VarYog — एकक्षेणः T —

एकविलोचनः m pl VarB&S.

red-eyed II रक्तलोचनः L — रक्ताक्षि f (ई) R, BhP

— रक्तनेत्र, रक्तनेत्र Pañcat, Subh.

II रक्तदृश्, रक्तदृष्टि m L.

a red-eyed woman द्योता G&S, Comm Rudra-e.

रुद्रक्षिः W stronge. दृढनेत्रः R1 — दृढाक्षः Hariv (U. l.)

दृढाक्ष) thousand-e. सहरत्रलोचन — सहरत्रदृश् R —

सहस्रेक्षण Sinhās three-e. त्रिनेत्रः MBh, etc — त्र्यक्ष

(ई or [Hcat 1.5.1202] आ) MBh 24, Hariv, Kathās

118 | true-e. सत्यनेत्रः Hariv, VP twelve-e. द्वादशाक्षि

16284

६(ई) — द्वायशलोचनः L 2-e. द्यक्ष ६(ई) MBh —

द्विनेत्र Pāṇcad variegated-e. चित्रपादा L weak-e.

दुस्त ६(ई) SBd yellow-e. पिङ्गदश m Gal, पिङ्गदेहः

Sivag.

falile n. T. मसूर मध, R,

hil - etc.

a popular falile = मिठाई

a collection of falile मिठाई.

any iron fabric I T

अभिनिकारः Pan 4.1.42.

fabricate vb I मिठाई

निमित्तमात्रे TS, AV, Br, निमित्त Kāv,

Pur, TS, Br, Mn, etc — संहन्,

संहन्त Sāikh Śr.

I II निमित्त (only pt

निमित्त with act. and pass.

meaning) Bhatt, Kathās.

fabricated adj I II कल्पित—

कल्पनिक — निरूप्य (instr. Bhr)

— निर्मित Vastuv - रथुन.

anything fabricated ३५०२०४

Mn, Suse, Kathās, Car, etc

fabricated out of Munja grass

मौजनिवान Ap Sr, मौजो.

fabricating I II ३५०२०४

Suse.

fabrication I I रथुन MBh,

3 Kav, etc.

I-II संनिवेशः Kav, Pur, Sah.

the fabulous animal generally
called Sarabha I II 3162 पद m

3162 पदः L. the fabulous animal
called Sarabh 3162 पदः L.

3162 पदः m L the fabulous

animal Sarabh पवननिवासः Gal

मनारनन m L a fabulous animal
like a hog with eight legs. 31 (3) ch.

MBH, R, Märkl.

the fabulous animal, Śarabha

I II अष्टापदः L नगोकरा m

पञ्चपादयः L महामनस m

L — महासिंहः L महारक्तबन्धन

m — महारक्तबन्धन मेघरक्तबन्धन
महामनस

m L.

(in later times) a fabulous
animal supposed to have eight
legs and to inhabit the snowy

mountains). ३१२५: AV, etc the

Śarabha (a fabulous animal

with eight legs) ३१२५: AV, etc m

L.

face न । I. मुख्यम् (मुखः ४

अध्यायि य्च् ४ आ, ई) RV, etc

आरम्भम् [य्च्. म् (आ) न.] yājñ

— वदनम् (य्च् ४ आ) MBh, Kāv,

etc — आननम् R, Ragh., etc

वक्त्रम् Mn, MBh, etc.

+ II अनीकः, अनीकम् —

अस्स न — आनः — आस् न

(only in abl & instr) RV 7.99.

— नशा (Naigh 1.11, Nir. 9.)

19) L . नोतरम् . नोतमम् L,

नोतरम् Gal — नोतम् Un 2

नोतरम् RV, Nir — नोतमम्

Kāṣ — नोतम् m.

en face नोतम् mfn. Nalace²

before one's face ^{ind} नोतम् Pan²cat.

- being ^{f.} face to face समुखा mfn (इ)

- rarely आ) n (gen or ifc or ibc)

- SBr, etc --- आभिमुख्यम् Pan,

- Pañcat, Sāh being in the face f.

- मुखगत mfn. Subh - मुख mfn

- (आ) n AV, etc being on the face ^{f.}

- मुखज mfn Samgīt being on the

face ^{f.} of the earth गृहलोकस्य mfn -

belonging to the ^f~~face~~ मुखम् mf

(आ) न AV, etc आस्यम् mfn

pan, Siddh, Kāś, etc a bright

^f~~face~~ सुमुखम् Kām colour of the

^f~~face~~ मुखरागः Rāgh, Kathās

coming from the f. मुखम् mf (आ)

न AV, etc constituting the f.

अनीलाननम् mfn VS, etc decorating

the ^{f.} ~~face~~ मुख प्रसाधनम् Mālav

distortion of the ^{f.} ~~face~~ मुखमुग्धि Naish

^{f.} ~~face~~ cloth मुखपटः Megh a ^{f.} ~~face~~-

cover मुखच्छदः, मुखच्छदम् (?)

hair - मुखच्छावि to Dais the ^{f.}

(esp. the mouth) प्रतीकम् RV, SBh,

fār Gar ^{f.} ~~face~~ - gazer' मुखनिरीक्षण-

mfn L f. - growing वनप्ररुहः,

वनप्ररुहम् (?) Var Br.S 'a f. lotus'

मुखकमलम् — मुखपंकजः Kāvyād

'a f. - moon' मुखचंद्रः Bhartr,

मुखचंद्रमसम् m Kāvyād — नयनन्द

m the f. of a tiger व्याघ्रास्मम्

the f. of Br^hatma काननम् L the

f. of the night निशामुखम् MBh, Kāv

-- दोषास्यः L 'f. - orb' मुखमण्डलम्

Kāv 'f. - spoiler' मुखदूषिका

Bhpr, Sārings f. to f. समुखे ind

MBh, Kāv, etc — डंके, डंकम्, डंकेन

ind f. to f. with नेत्रप्रणयिन् mfn

(gen) Vcar from f. to f. यथा मुखम्

ind Pam 5. 2. 6 a full f. पूजमुखम्

Mir a good f. सुवक्त्रम् hair

growing on the face वक्त्ररुहः,

वक्त्ररुहम् (?) Var BṛS having a

beautiful f. सुवदनं mf (आ) न

Kālid, Var BṛS — सुप्रतीक mf (आ)

n having a f. अनीकवत् mfn VS,

etc having a f. full of joy

हृष्यूर्णवक्त्रं mfn Bear having a f.

like the full moon पूर्णचन्द्रनिभानने

mf (अ) न Nal having a f. with

beautiful cheeks सुकपोलरस mfn

BhP having a frowning f.

सभृकुटीमुख mfn having a great f.

~~face~~ महानन mfn MBh having a

handsome f. सुवदन mf (अ) न

Kālid, Var BṛS — (said of Śiva)

सुवदन mfn MBh having a

withered f. संशुष्कः mfn MBh

having an outward f. प्रतीकः

mfn having no face (N. of demons)

अनास mfn RV 5. 29. 10 having only

the f. left मुखोन्मत्तः mfn 'having the

f. above उर्ध्वमुखः m pl VP having

the f. averted विमुखः mfn

विमुख m (आ) न MBh, Kāv, etc

having the face of a deer मृगमुख

mfn Var Br having the f. of a man

पुरुषमुख mfn (ई) n Kauś having the

f. of a Pisāca पिशाचवदन mfn

Mcar having the ^{f. on} ~~face~~ ^{the}

shoulders शोणमुख mfn MBh

having the f. turned वलितमुख mfn

Kathās having the f. turned away

असंभुरवीन mfn Bhatt having the

f. turned away from असंभुरव

mfn (३) Kathās having the f.

turned downwards अवावदन mfn

Bhp having the ^{f.} face turned southward

दक्षिणाभिमुख mfn (आ) न Mn 4. 50,

Heat 1. 11.7 having the f. turned

toward: अभ्यानन mfn Bhp having

the face f. turned towards the

same direction पुनर्मुखनं म् (एतौ)

n AV 8.9.15 — having the f. turned

पुनर्मुखनं म् AV 9.4.9 — पुनर्मुखनं

म् AV ^{13.}~~8.~~ 4.6 in the f. of

अभ्यर्धे loc ind (abl) is a lion's

f. सिंहवक्त्रम्.

a lotus-like face / I मुरवक्त्रम् (अम्)

— वक्त्राङ्गुलम् Kāvyaḍ.

I II मुखपंकजः Kāvyād.

lying with the face downwards

मुखम् mfem Kāty Śr, MBh, Hariv,

मुखः lying with the f. upwards

उत्कृष्टम् mfem L a moon-like face f.

मुखचंद्रः Bhartṛ, मुखचंद्रमसम् m.

Kāvyād — वनत्रेन्दुम् m Ratnâv

observing the f. मुखप्रेक्ष (MBh),

मुखप्रेक्षिण (Rājāt) on every f.

प्रातिवक्त्रम् ind Heat one whose f.

confers prosperity भद्रपुत्र मय्य

Kālid, Das, Kād, etc one who

turns his f. away कालिदास मय्य

(ई) न ये, Samk (also with

loc Divyâv) painting the f.

मुरवप्रसाधनम् Mālav the part of the

f. between the undership and the

16306

chin असिक्कम् L a particular part

of the f. मूषकः Var Br S, Sch,

= (करवीरक) — करवीरकः Var Br S

round the f. परिभ्रुक्कम् ind Pan

4. 4. 29 so as to turn the f. towards

जठरेण instr ind Mit 2. 3. 3

standing before the f. प्रतिभ्रुक्

mf (आ or ई) n R, Bhl, Vajracch

16307

standing with the ^{f.} face southwards

दक्षिणाभिमुखस्थित mfn MärkP the

state of being present f. to f.

साम्मुख्यम् Sāh to stand ^{f.} face to f.

साम्मुखीशू, # साम्मुखीभवति Bālar

to the f. आमुखम् ind turning the

f. in the same direction तस्यामुख

mfn Goleh 4.2.5 turning the f.

towards सङ्गत मङ्ग R watching the

f. सुराक्ष (MBH), सुराक्षिन

(Rājat) whole side of the f.

including the temple (said of an

elephant) शङ्खः Pañcat, BHP, etc

'whose ^{f.} face is in his side' पार्श्वः

Hariv with the f. सङ्गत मङ्ग

(ई rarely 3A) n Ap Sr.

to be changed into the face of

a loved woman प्रियामुरली भू,

प्रियामुरली भवति Naish to become a

f. वदनीभू to be f. to f.

सम्भुरली भू, सम्भुरली भवति Balar.

'to look any one in the f.'

सम्भुरवरशा to make a face f.

वदनं कृ having four faces

चतुरात्मने mfn Hariv 12884 (Vishnu),

Nir Up, Rājat 4. 507 & 5. 25

(Kṛṣṇa) having several f.

अनेकमुख mfn.

face vb I. अभिमुखम् Nom

अभिमुखमाति Kir 12. 19.

I II गिरज (with caus of

कृष्ण) Mn 7. 189.

'a heard-faced woman'

अमकुमुखा L black-f. (as a cloud)

अमकुमुखा mfn Kāv black-f. काकुमुखा

mfn Pat bright-f. सुमुख mfn (इ

वृ आ) न MBh, R, etc — विमलानन

mfn Kāv copper-f. ताम्रमुख mfn

'cow-f. गोमुखः L dark-f.

काकुमुखा mfn Pat 'elephant-f.'

द्विरदास्यः Bālar fair-f. सदानन

mfn Kir 5 faced पञ्चास्य

mfn MBH, Hariv — पञ्चवक्त्र mfn

Hariv, R 'flame-faced' ज्वलमुखी

BrahmaP 2. 18. 28 — ज्वलमान

mfn MBH 1. 5933 (v. l.)

ज्वलमान mfn — 'four-faced'^{f.}

चतुराननः Var BrS 96. 16, BHP 5.

1. 30, Katnās 24 four-f. (Varuna)

चतुराक्ष mfn RV 5. 48. 5

friendly-f. सुहृन्मुख mfn Bear

'horse f.' तुरगाननाः m pl.

Var. BezS 14.25 -- तुरगमुखः

'leaf-f.' आरयपत्रम् L.

long-faced । I दीर्घमुख mfn

(इ) न TA 4.32.1 -- दीर्घवक्त्रः

L — दीर्घरस्य mfn Hariv.

lotus faced कमलवदन-रस्य mfn

(आ) न, Srutab lion-f.

सृगेन्द्राय mfn Sivag lotus-f.

पुण्डरीकमुरव mfn (इ) न. Malatim

'monkey-f.' कपिवक्त्रः L.

'moon f.' I चन्द्रमुरवः

Rājat 7.111 - चन्द्राननः MBh v

3.14632.

+II चन्द्राश्रवक्त्रे mfn

a moon faced woman चन्द्रमुखी

चन्द्रवदना Dhurstan = mother - f.

मातृमुखी mfn L one f. एकावक्तः

Hariv — एकाग्र mfn Heat

parrot feed शुक्रानन mfn R

radiant f. शुचिप्रतीक mfn RV

ram - f. मेधाग्र mfn Susr —

मेधानन mfn Susr red - f.

लोहितानन mfn - रक्तमुख mfn

(आ ०२ इ) n 'sad-f.' दीनमुख

mfn (इ) n 'thousand-f.'

सहस्र सहस्रात्मः Kāśīkh three-f.

रथनीक mfn RV 3. 56. 3, Kath 30.

2 two-f. द्विमुख mfn (इ) n,

Heat - द्विवक्त्र mfn Suparn.

'woman-faced' f. वनितामखाः m pl,

Mark P.

facing adj । I सम्मुख म्

(ई rarely आ) म्, SBH, etc —

अभिमुख म्: (ई rarely आ) म्

(with acc dat gen or ifc).

I-II अभिमुखीभूत — प्रतिमुख

म् (आ or ई) R, BHP, Vajracch

— प्रत्यञ्च (acc) RV, AV, YS —

प्रमुख (acc) R — प्राञ्च RV, VS, AV,

Mn — सम्मुखीनि f (आ) Bhatt,

Hear, etc. tw

facing all sides निखतो मुख

RV, AV, MBh, etc f. another place

स्थानान्तराभिमुख f (इ) Mālav

f. eastward प्राङ्मुख f (आ, इ)

इ. S&S, Mn, MBh, etc ^{f.} ~~facing~~

in every direction सर्वमुख Bṛ Ar Up,

Sch. f. one another सम्मुख RV, VS,

Bṛ f. the enemy शत्रुसम्मुखम्

ind f. the north उदमुखम् Kāty Śr,

ch Up, Mn, Susr, etc f. the west

प्रत्यङ्मुखत्वम् Heat f. Vidarbha

विदग्भाभिमुख a house f. the north-

east वायव्यः L.

facetious conversation ! II. चित्रम् Sa

4. $\frac{14}{5}$, Pratāpar, Kuvali.

अपि!

facetious adj । II विद्वेषक.

a facetious expression

नमोक्ति f Rājat. anything to be

the description of which a way

has been facilitated कृतमार्गद्वारा

mfn.

facilitating adj । II अग्रेसर, प्रोत्साहक

f (इ०१).

facilitating by incantations

अनुग्रहः, अनुग्रहणम्.

'facilitation of conception'

गर्भलम्भनम् AśvGṛ.

facility । I अनायासः -- लघुता

Sūtra, Ritus, लघुताम् śvet Up,

Sūtra, लघुभाष्यः •

I II सौगम्यम् - हेला (if f आ)

Kāv, Kathās, etc.

facility in doing anything

गीता MBh, Kāv, etc f. of expression

अब्दसौक्यम् - for greater f.

सौक्यम्

fact II भूतम्

fact । II भूतम्.

according to actual fact

यथातत्त्वं ibc (MBh), यथातत्त्वम्

(MBh, R, Kathas) ind according

to f. यथायम् ind, यथाय ibc

MBh, R, etc f. of the matter

अथतत्त्वम् in accordance with f.

यथाभूतम् ind MBh, Lalit,

in fact । I वस्तुतः ind Bhp,

Rājat, Sarvad.

। II अर्थतः ind R, etc.

matter of fact कार्यवृत्तान्तः

MBh a real f. भूतार्थः Kāv, Var,

etc 'throwing in another f.'

अथान्तराक्षेपः Kāvya'd the mere

mention of facts ~~facts~~ for without

poetical embellishment (in rhet.)

वाला statement of र. भूलाथकथनम्

(Rājat), भूलाथवर्णनम् (Rājat),

भूलाथव्याहति र. (Ragh).

fraction । I पक्षः (रि र आ

or रि).

2 factions द्वैपक्षम् and

पक्षयम् MBh.

factionous ^{adj} I पाक्षपातिक f

(इ) Kām — पक्षपोषण BhP.

I II उपद्रविन्.

a factionous man भेत् MW.

factitious adj I I कृत्रिम

I (3A) RV, AV, etc.

I II कृत्वा Nir, MBh, etc.

factitious black salt बहुभम्

a f. poison चार: L (v. l.)

for चार),

factitious salt ^{I II} कृत्वा चारम्

Vishn.

I II शारम् W.

a factitious salt (the medicinal

kind) कृत्रिमत्वणम्, मित्रत्वणम् L

free from f. salt अक्षार मfn

a kind of f. salt महाज्वली

(only L) not f. (i.e. natural)

salt अक्षारत्वणम्.

factitiousness ।। कृत्रिमत्वम्.

अक्षार

faculty । I शक्तिता (यत्) BHP,

शक्तिता (यत्) Susr.

। II इति AV, VS, SBr — शक्ति

f RV, etc.

any unusual faculty सिद्धि

f (often in comp) Pañcat,

Kathās the ^{f.} faculty of any organ

शक्तिता ^{f.} f the faculty of
3

arranging and methodizing

अपेक्षाबुद्धि f. the ^{f.} faculty of

discrimination विवेकज्ञानम्

Sarvad the ^{f.} faculty of perception

इन्द्रियज्ञानम् -- प्रत्यक्षप्रमाणम् W

f. of seeing चक्षुः श RV, AV,

TS 2.5, AitBr 2.6, ŚBr 10.14,

Mn, etc f. of sense इन्द्रियम् AV,

Suśr, Mn, Ragh, Kir, etc the f.

of sexual enjoyment रतिशक्ति f

Can the f. of speech वैश्वरी MW

the f. of the soul as the enjoyer

and possessor of nature भोक्तृशक्ति

f Sarvad the heating and

strengthening f. of the human

frame seated in the bile तेजस

n (often pl) Suss 14 & 26 तेजो

a particular supernatural f.

belonging to a Yogin मधुमती

Prab endowed with two faculties

शक्तिह्रस्वतः mfn Vedântas

Vedântas lord of the f. दक्षपति

m — RV 1. 95. 6, cf 56. 2 —

दक्षपितृ m RV 6-8, VS, TS 1. 2,

Sāṅkhya knowing the Anuguna

(i.e. according to a T. manual of

of the art of keeping within the

bounds of one's f. ?) अंगुणानुगुण

mfn- Pan making use of one's

^{f.}
faculties अंगुणानुगुण mfn.

fade vb. I म्ले el. मलायति

(ep also मलायते, मलाति) ऽभ्, etc.

I II शुच el 4 (Dhatup 26.74)

शुष्यति (m. c. also शुष्यते) AV, etc.

शु pass शीयते ऽभ्, Mariv,

etc — न्यञ्च, न्यञ्चति Bhām

परिमृ, परिमृयते मृश्चि — प्रमृ, प्रमृते,

प्रमलायति Bhavt (Sch प्रमलायति).

to fade away | I प्रफले,

प्रमत्तयति Bhatt, Kuval, प्रमत्तानीभू,

भवति Pañcar - गले el 1 गगगाति

(ep also गलायत, el 2 - गगगाति MBh

3. 13730, 13. 7365) MBh,

Sāntis, Bhatt.

1 II व्यु el 1 व्यवते (ep also

व्यवति) Mñ 12. 96, MBh, Bhp

3. 28. 18 - प्रशम्, प्रशाम्यति Mn,

MBh, etc.

I III तस्य cl 4 तस्यति Dhatup

26. 103:

to cause to fade I I मल

caus मलपयति AV.

~~faded~~

faded adj I I मलान MBh,

Kav, etc.

II लाना W — नीरक्त L

परिजीर्ण MBh — परिभूत Kav, BhP —

पर्युषा BhP —

परिभूत MBh, R, Kam, Ragh

फलात Kav, etc — मिष्ट L

शीर्ण Mn, MBh, etc.

not faded अजीत AV, TS, etc

entirely f. विपरिभूत R f. away

विमान W having a f. garland.

मलिनरुज MBH quickly f.

आरु कृष्ण Sak 71 a.

faded condition condition

मलिनरु Var B&S - मलिनरु R,

मलिनरु Dhurtas - मलिनरु m

Vas.

fading adj । I फलामिन

Bhartr, Suse, फलामिन L - फलामिन.

fading away निम्लुक † (आ)

Tānd Br (v. l. निम्लुक, निम्लुक).

causing to fade । I फलामिन

mfu Naish.

fading । I फलामिन † Raw,

Kathās - गुरुपुत्रम् Ratnâv 4. 14.

I II उत्सर्ग f Pat - परिणामः

Śārngī - विपाकः sis.

the fading away of rays

करसादः Pañcat 'f. in the evening'

दोषाकुक्षी L.

faces ^e I अमरः Vet

धातुमलम् BHP.

I II अमेध्यम् Katy Śr, Mn 9.

282, yājñ, etc — अमरः Pān

6.1.148 — कलकः, कलकम् L

मीढम् Lalit — सुगम् L.

'change of colour in the

faces ^e निरुनिर्क mfn Sch

containing f. सपुरीव mf (आ) n.

SBr. having the smell of f.

वैशिक mf n a place for f. etc.

अवरन्कर: MBh 3. 14676, Rajat- the

smell of f. रंथादिक; L.

faggot । I समिध f RV, etc.

fail vb । I स्वल् cl ।

स्वल्ति (rarely स्वल्ते) Kāv, Car.

Rājat — विचत्, विचत्ति MBh,

Hariv, Mṛicch — परिहा pass-

परिहीयते Mn, MBh, Kāv, etc —

अंदा ए० । अंदाते (once in AV अंदाति)

ए० ५ अश्नति (ep also अश्नते) MBh,

~~क~~ Kāv, etc — च्यु ए० । च्यवते (ep

also च्यवति) MBh 5. 1089.

I II अपदस् RV 1. 135. 8 —

-- आभिरिष AV 4. 35. 1 -- अवराध, अवराधनाति

Ait Br -- उच्छिद्य pass उच्छिद्यते मभ, Mn

उपदम्भ Ap Śr. -- उपदम्भ, उपदम्भयति RV, AV, 3.

29. 2. 6, 5. 30. 15, TS 1. 6. 33, ऽभ, ऽभ, ऽभ,

Tāndya Br, Gop Br, Kauś -- नियम, नियम

RV -- परापत्, परापतति AV, Br, G. S,

Uttarar -- परिगा, परिजिगाति BkP -- परिमुह,

परिमुह्यति, परिमुह्यते Śvet Up, mBh, R -- प्रहा

pass प्रहीयते Mn, mBh -- मिथुर्, मिथुर्वाति

T Br. -- जुहं ल 4 (Dhātup 26. 89) मुख्यति

(rarely प्रह्यते) ऽभ, et. -- रि. ल 1. 4

Dhātup 17.43 and 26.120 v.l.) रेयति,
 रिष्यति (ep. also रिष्यते) RV, etc — रिष्य caus
 Ā BHP — रिष्यम् Nom रिष्यति RV — रिष्य
Nom रिष्यति Pāṇ. 7.4.36, Sch — विदस्,
 विदस्मति, विदसति (with abl of pers), RV —
 विपद्, विपद्यते Shadv Br, MBh, etc — विपरी,
 विपर्येति Mālatī — विरुध् pass विरुध्यते
 MBh — विरुप् pass विरुप्यते Ait Br, etc —
 व्यथ् ८। (Dhātup 19.2) व्यथते (ep also
 व्यथति) RV, etc — व्यथि चर्, व्यथि चरति,
 व्यथि चरते Brjag, BHP — व्यवस्, व्यवस्वति

MaitrS — व्यापद्, व्यापद्यते MBh, Suśr — व्याहन्

व्याहन्ति Kāv, Sah, Suśr — व्युच्छिद्य only pass

व्युच्छिद्यति MBh — सु ल। (Dhātup 22.42)

स्रवति (ep and m.c. also स्रवते) TS, Br

स्रिध ल। स्रधति RV — स्रिध ल। 4 (Dhātup

26.3) स्रीवति MaitrS, AitBr — ह्रि ल।

(Dhātup 19.44) ह्रि लति ङBr, Bhatt.

to ~~fail~~ fail after अनुपदस् (acc) PBr

to f. (also in a lawsuit) हा pass हीयते (ep

also हीयति) Ch Up, Mn, MBh, etc — विभ्रंश,

विभ्रंशते (loc) Pañcar Br to ~~fail~~ f. to strike

विहिलिष, विहिलिष्याति, विहिलिष्यते Ratnâv one
whose eyes do not f. अदब्ध चक्षुसं म्भ AV.

to cause to fail I II उपदसं caus

उपदासयति AV 12.5.27, 52, TBh, Nir —

मुहं caus मोहयति RV, etc — रिम, caus रेमयति

RV, AV, TBh, MBh — सिव caus सेवयति RV.

failed adj I I विप्युत यवज्ज.

I II रिष्ट ऽBh — निपन्न MBh — व्युद्ध ऽBh,

Nir.

one who has failed प्रस्वलिता Rām

रावोत Hariv one whose strength has f.

नीचावयस RV.

failing adj. I T. रखातिव ङ. असमृद्ध

I II असमृद्ध ङ. R 2. 92. 16 — उपदास्य

TS — विमुक्त MW — सिद्ध f RV, AV, VS.

failing in प्रहीण (instr) MBh.

not failing I II अक्षीण ङ. — अरिषण्य

RV 2. 39. 4, अरिषण्यत् RV — असिद्ध (RV),

असिद्धान (RV 7. 69. 7) असिद्धत् (RV).

(said of arrows) failing an aim व्युत्

(abl) L f. in sacrifice मरानिभ्रष्ट TS,

मरानिभ्रष्टत्वम् Ap Śh, Sch.

failing | II अवसादः Suśr.

the not failing | I अमोघः ŚBr.

failing of an aim | I अर्थभ्रंशः.

| II अर्थलोपः Jaim, KātyŚr - अर्थविपत्ति

† R 2. 19. 40.

failing of an intention अर्थभ्रंशः †.

to succeed सफलताम् ŚrS, TBr, Sch.

so as to fail छम्बकारम् ind Kathās

12. 4, 23. 1, छम्बकारम्.

failure | I. रसवर्तितम् MBh, R, etc —

विष्णुति ॥ - असिद्धि ॥ TBr, Gaut.

I II अकरणि ॥ - अनुत्पत्ति ॥ - अप्रतिपत्ति

॥ - अराति ॥ RV, AV, ŚBr, TBr

असमृद्धि ॥ AV, Mn 4. 137, etc, असंपत्ति ॥

Mn 12. 36 - न्यर्थम् RV - श्रेयः TS, Br,

ŚS - मिथ्याकर्मन् च ŚBr - रिष्टि ॥

Ait Br, ŚBr, Kāty Śr - रेखणम् Nir,

Dhātup - लोकात् L - विक्रिया Mariv, Kāv,

Kathās - विद्यातः Jātakam - विनिपातः

विपत्ति ॥ MBh, Kāv, etc - विपद् ॥ MBh,

Kāv, etc - विपरिश्रंशः MBh - विराधनम् AV

- नीत्सा AV - व्यापत्ति ॥ ŚS, MBh, etc,

व्यापद f MBh, Kāv, etc - व्यधि f VS, AV,

Be, Gaul - द्विज SBe, द्विज: Katy Sr.

complete failure सर्वव्यापद f AitBe

f. (also in a lawsuit) हानि f यजुः, MBh,

etc f. (of a family, firm or association)

गृहभङ्गः W f. of a request याचनार्थः

Bharte f. of a sacrifice मरविभ्रंशः Ap Sr

f. of an action कार्यविपत्ति f Mit f. of an

affair कार्यव्यसनम् Kam f. of courage

धैर्यध्वंसः MW f. of mind मतिविभ्रंशः L

for not making a f. अच्छम्बरकाराय ind

3. Ergebnisse und TS 2, 5. 4. 7. 4, TBz

Sak, स्मृतिलेख: Var B.S to make a f.

Ed Jai Z_{oh} TS 2.5.5; 3, Tāndya Br 4.10,

5.9 to undergo failure - f. वि. क्रियां या.

Знамен

faint vb. IT मुछ्छे छ । (Dhatup

7.32) मूछति MBh, Kāv, etc 16354

प्रमुह, प्रमुह्यति MBh, Śuśr.

+ II अवसद्, अवसीदति - आताम

R 2. 63. 50, Kāv - उत्तम,

उत्ताम्यति R, Rājāt, Das - उद्दे,

उद्दायति TS, उद्भे, उद्भे, च उप

उन्मुह्, उन्मुह्यति Kuv, Meas

ग्ले छ । ग्लामति (cp also ग्लामयति,

छ 2 - ग्लामति MBh 3. 13730, 13. 7365),

MBh, Śantis, Bhatt — परिमले,

परिमलमेतं Māriceh.

liable to faint मूर्च्छति: Bhpr.

to faint away । I विमुह,

विमुह्यति, विमुह्यते Yājñ, MBh, etc.

। II अभिमुह Śuśr — लम् cl 4

लाम्भ्यति (Pāṇ. 7. 3. 74, rarely Ā, R

2. 63. 46) RV 2. 30. 7, Kāth, TBr,

etc — प्रलम्, प्रलम्भाति Ait Br, MBh,

Suiz.

to cause to faint । ॥ गले

caus. गलपयति (गलापयति) ep also

गलपयति MBh 13. 4694) MBh śak 3.

14. Vikr, Var Br S, Sāh —

सम्मुद्ध, सम्मुद्धयति Uttarak.

fainted adj । I मूर्छित MBh,

Kāv, etc,

। II नयचेय न (आ) MBh, Kathās

— मूर्छितः L.

fainted away तांत TBh 2. 3. 8.

1, SBh 4. 2. 2. 11.

faint adj । I मन्दच्छाय Megh.

I II लिष्ट L, मलान.

faint (as light) मन्द f (आ)

māh, kōw, etc the growing f. (as

of a sound) अवसादः सुस्.

very faint I I परिमन्द sis—

सुकुबल māh.

to be faint I I मन्दाय,

मन्दायति, मन्दायते (४ भृशादि and

(लोहितादि) Kalid.

to become faint - I मन्दीभू,

मन्दीभवति MBh.

1 II सधं ल 1.6 सीदति (५०

also सीदते, Ved सदाति, सीदति,

सीदते) Mn, MBh, etc — विकृष्ट

(only in pl विकृष्टे) Śāṅ 15.127.

2 I अलस- f (आ) ऽलस,

Ait Br, etc — उपजातखेद Mṛicch.

not faint । II अजीत AV, TS,

etc.

faint-hearted । T चकित हयम

W — शङ्कित मनस MBh — कातर

† (आ) R, Mṛicch, Ragh, Megh,

Sak, Pañcat, Mit.

। II आकरुक् — परिनिर्विण्णचेतस

MBh.

faint-heartedness । I

हृदयदौर्बल्यम् Bhag -- हृदयशैथिल्यम्

BhP.

। II कश्मलः, कश्मलम्, कश्मल

(ifc) f (आ) MBh.

fainting । I मूर्च्छनम्, मूर्च्छा

Suśr, Kūr, Sch — मोहः MBh, Kāv,

etc —

I II अङ्. विकृति ङ — अस्पन्दनास्थिति

ङ L — कण्ठम् L — निर्वेशः L

प्रमोहः W — प्रत्ययः Pratyap, Sāh,

Suśr — प्रतीनता, प्रतीनत्वम् L

मूर्छा MBh, Kāv, etc — विमूर्छितम्

Divyāv — वीक्षा L — सगः L,

मोह.

fainting - ^{bil-}~~fruit~~ । II खरसायः

Gal.

fainting away जीवादानम् Car

1. 8, Suisse — मूत्सा Galg = मूच्छा

— सम्मूच्छनम् L.

so as to faint away लमम्

ind Pan 6. 4. 93.

fainting adj । II अचेतन -

प्रमुग्ध Uttarar, Mālatīm.

fainting away अवलान्त TS.

faintly । I मन्दम् ind MBh,

Kāv, etc.

faintness मूर्च्छाभिः car.

causing faintness मूर्च्छाप्रद

mfn Märkl suffering from

faintness
suffer मूछावत mfn. !.

fair adj । I वाम f (ई ०२ आ)

RV, etc.

+ II अनवर्ण T Ā२ - निजितोयदाश्र

MW.

fair - complexioned लाम्पुख W.

fair eyed । I वामलोचन Sak

— मञ्जुनेत्र Dhūrtas — मुग्धाक्ष

Sah.

। II सुभलोचन R. — दिव्यचक्षुः ।

a (fair-eyed) woman । I सुनयना

Kālid — वामनयना Kāv — मुग्धाक्ष

| Kāv, Kathās.

। II रुचिरपादौ W — वामदक्ष

नामदेवि f Kathān Kāv.

fair-faced सुमुख mf (इ or

अ) n Kāv, Kathās f.-headed

हरिकेश mfn RV, VS, MBh f.-limbed

वरगान mf (इ) n Mriceh —

स्वडः mfn RV f.-mouthed (as

Agni) स्वास् mfn RV 'f. one!

(in addressing a beautiful woman)

सुभे a f. woman सुतनु, सुतनू f

Sak, sis having f. eyes सुभेशना

mfn R having f. hair on the body

हरिरोमन् mfn MBh.

2 II गलतायद R1. 44. 22.

3 I भद्र f (आ) RV, etc — सम

f (आ) RV, etc.

3 II पुण्य f (आ) RV, etc —

समवृत्ति f. W.

being of a fair disposition

समवर्तिन MW f. fighting सुयुद्धम्

MBh, Hariv levying f. taxes

समकर mfn Sinhās.

fairly I I समम् ind R.

not dealing fairly with

अनलभुकारिन mfn (loc) MBh.

fairness । I समता Mn, MBh,

Kāv, etc.

fair । II करदण (v. l. for

करदण) W - - अथारोहः L - -

पणग्रन्थि m L - - विपणि f MBh,

Kāv, etc विपणी - - स्रवद्रुः L - -

हृदः Pañcat, Vet.

a free fair. ਜਿਥੇ: (only L)

a great b. ਜਿਥੇ a petty b.

ਹੈ L.

fairy n II विद्याधरी MBh, Kāv, etc.

III योगिनी Hariv, Kathās, etc —

योगेश्वरी Rājāt, Kathās — विद्याधरः Hariv,

Kāv, etc — विद्याध्रः BhP, विद्याधर — विद्याभृत्

m Satr, विद्याधर — सिद्धयोगिनी Kathās.

fairy figure अङ्गयारि f the paramount

lord of all fairy-like beings विद्याधर-

महाचक्रवर्तिन् m Kathās.

16373

faith 1 I श्रद्धा RV, etc.

faith in विश्वासः (loc, gen, inste)

with or without सह, or comp MBh,

Kāv, etc - भावना (loc) Pañcat.

1 II ऋतम् RV, AV, VS, Bṛ, et

निःश्रेयसम् L - प्रतीति हू T as -

प्रत्यागः - शासनम् (युक् हू आ) -

~~faith in भावना (loc) Pañcat~~

श्रद्धधानता Mn 7.86, श्रद्धानम्

Sarvaśī - सौत्रयम् VS.

according to faith यथाश्रद्धम्

breach of f. विश्वासभङ्गः ^{Mālatim} ~~विश्वास~~

deprived of f. श्रद्धाहीनम् mfn,

श्रद्धाविरहितम् mfn done with f.

श्रद्धाकृतम् mfn f. (as a religious

principle or means of salvation,

together with karmān, 'works' and

jñāna, 'spiritual knowledge' भक्ति

f. Svet Up, Bhag, Kāv, Pur, etc a

false f. उपधर्म BHP feeling of

loving f. भक्तिरसः kathās full

of f. अष्टमय mk ईश Bhag

having f. अष्टायुक्त mfn, अष्टायुक्त

mfn Bhag, MārkaP—अष्ट mf

16376

kath, TS — अदधानं mfn RV, etc

having which f. अचूह mfn Bhag

in all f. यथा श्रद्धम् knowing f.

भक्तिज्ञ mfn means of inspiring f.

श्रद्धापनम् Jātakam one of the same

११ f. साधर्मिकः H Paris perfect f.

सम्प्रात्ययः MBh, kare, etc • possessed

०१ f. श्रद्धावित्त mfn SBh want

०० f. अनास्था — अभक्ति f. without

f. सत्पंविना Subh to have complete

f. in संश्रद्धा only f. संश्रद्धाय

BHF to have f. अद द्या, अददद्याति

अदद्यत् RV, etc to have f. in

अद द्या, अददद्याति, अदद्यत् (without

dat, gen, loc RV, etc.

faithful adj 1I अद्वात् Samk,

BhP, अद्दिन MBh.

1II अनुशयिन, अनुशयवत् —

अविकारिन् Mn 7.190 — अव्यभिचारिन्

Kathās, etc — आत्मभूत Mn 7.217, R

7.83.5 — अरि RV — आस्तिक हु (ई),

MBh, Yājñ, Sūtr — ऊर्जिन — अजुशंस —

अस्तावन् हु (अरी) RV, AV, TS, VS

ऋतावसु (पू०) RV 8.101.5 — एकभक्त

हृदभक्ति ३६३ — हृदभक्ति, हृदभक्तिक,

हृदभक्तिमत् R — धृतव्रत MBh, R,

भक्त — निधुवि RV — निभूत MBh,

MārkP — निरन्तर भु (आ) Pañc —

परतर Kir 1.14 — पृष्ठगामिन् Pañcat

भक्त भु MBh, Kav, etc — भक्तिक

— मनावसु RV — विश्वस्त — वेध

AV (rel) वेधस - व्रत (with gen)

RV - अद्दे k āth, TS - अद्देदेव TS,

Bṛ, ChU - अद्देभनस RV - अद्देवित्त

ŚBh - अद्देय AV, etc - अद्दे f (ई)

HPanis, S addhP - सत्य f (आ RV,

etc - सत्यसंध f (आ AV, Mn, MBh,

etc - सपर्यु RV - स्थायिक Bḥar -

स्थायिन Bḥar - स्थिर f (आ पूर्वार्ध)

Mbh, etc — स्वधावत RV — स्वधावन्

f (अग्ने) RV.

Consisting in a faithful wife

पतिव्रतामय f (इ) Near, Balar

f. attachment स्थिरानुरागत्वम्,

स्थिरानुरागत्वम् Muder f. for ever

अनपच्युत RV a f. friend

स्थितप्रेमन् m L a f. guardian

सुरदिन् m Kathās a f. husband

अनीची m a f. lover अनीची m

a f. man आरि m RV - आर्यः

a f. minister शुचि m L 'the f.

ones' भाक्ताः m pl f. to अनपेत

— अनुव्रत f. to a husband

भर्तृव्रतचारिणी R, भर्तृव्रता MBh

f. to a promise स्थितप्रतिज्ञ Kāv

स्थित L f. to an agreement

स्थितसंविद्, स्थितसंकेत Kathās --

स्थित L -- स्थितसंगर MBh f. to

an oblation संशितव्रत SBh, Mn, MBh,

etc f. to duty धर्मिन् Gaut, MBh, R

f. to only one (husband) एकभक्त

f. (आ) Mn 8.363 a f. wife

सुचरिता L -- एकपत्नी P 4.1.35,

Av. 10.8.39, MBh, Mn, etc — मङ्गला L

— सतीव्रता Was a f. woman

एकचारिणी I a s — साध्वी Mn, MBh,

etc a highly f. woman महासती

Pañcat, Hit, Yet one who is f.

श्रद्धालु one who is f. to an

agreement विनिमूढप्रतिज्ञ Mark P

One who is f. to the religion of his

country आर्यः strictly f. to a

husband भर्तृहन्त्रता to be f. to

यम्, यच्छेत् RV to make f. अदधा

caus अदधापयति RV 10.151.5.

faithfully 1॥ अद्वामनस्या (instr), RV.

faithfully adhering सम्भाविन्

mfn Kathās f. attached भक्तिः!

mfn
f. devoted भक्तिप्रवण / Vrishabhān

f. devoted to सम्भाविन^{mfn} | kathās f.

devoted to a husband पतिधर्मवती

one who acts f. श्रद्धानुसारिन् m

Divyâv.

faithfulness 1I श्रद्धा RV, etc

— भक्तिता Jatak, भक्तित्वम् kām

— वाङ्मिष्टा — श्रद्दानम् Sarvad —

अत्, अद् (acc to Naigh 3.10 =

नय — आदृत्यम् L.

done with faithfulness ^{mfn} अद्वाकृतम्

endowed with f. अद्वाकृतम्

अद्वाकृतम् ^{mfn} f. to duty

धर्मित्वम् kām.

2I प्रभुभक्ति f.

3I सद्भावः MBh, kāv, kathās, etc

4I आस्तिक्यम् .

to have f. अदधा, अद्दधाति,
~~~~~

अद धत्त RV, etc.

faithless adj 1 II असार L —
~~~~~

मित्रप्रतिज्ञ Hariv. — मित्ररु RV —

मित्र्याप्रतिज्ञ Hariv. R — दण्ड — हीनप्रतिज्ञ

Hariv.

16389

become faithless विभिन्ना Rājat

a f. husband दृष्टः f. towards

व्यभिचारिन् (gen) MBh, Kāṇ, etc

a f. wife मदननातिका L a man

who is f. to his śakha शरवारण्टः

L

to be f. (as wife) 1 II अभिचर.

to become f. 1 I प्रदूष, प्रदूष्यति

16399

MBh.

1 II अवकृ A PBr.

faithlessness 1 II प्रणयभङ्गः
 ~~~~~

Vikar, Pur.

(30/1)

11 x

Falco cheela I I शिष्टः पिच्छः L.

II अनुवर्गीकृतः L.

the bird Falco cheela कश्चात्तायिन m L.

Falco cheela विद्य ^{सा} ~~अ~~रिन m L - रत्नविष्टः.

the female of the Falco cheela रत्नविष्टिनी

L, पिच्छः.

falcon I I श्वेतः RV, etc.

II आतायिन m L, आतापिन m L.

आपत्तिकः comm. on Jn. 2.45 - केषात्तायिन m L

कामान्धः L - खशान्तकः L - नरवदारणः L

नीलपिच्छः L - तरविन म दुल - पतिन म

L - पतन्तु म L - पतङ्गीक म L - पेदकः L

प्राजिकः Var B.S., Sch - प्राजिक - पुङ्खः L

मारकः L - मृगचक्रकः L - रणप्रियः L

उभयकणः L - विहंगाराति म - वेगिन म L

शोडशः 20 - स. काण्डः L - स्थूलनीलः L.

a falcon (catching snakes) ब्राह्मकः L a

female falcon प्राचिका L.

a kind of falcon । II खभ्रान्ति म L, चिकु

(cilla) चिरम्भजः L लाक्ष्यनाशकः Npr

भयंकरः L - रणपक्षिण म L.

falconer I I श्येनजीविन म Mn 3. 164.

I II श्येनचित म W.

Falco ponticerianus I II क्षमंकरिन म

Gal.

fallacy I I हेतुभासः Nyāyas, Tarkas,

Sarvad.

fall पत II पत cl 1 पतति

पतति (ep. also पतत) Mn, 13h,

Kāw, etc — (fig) भृश cl 1 भृशति (once in

AV भृशति cl 4 भृशति (ep. also भृशयते)

MCh, Kāw, etc — भृश cl 1 भृशति (once in

AV भृशति cl 4 भृशति (ep. also भृशयते) At 35,

etc — व्यव cl 1 व्यवति (ep. also व्यवति) P 5.13.

31 — संस cl 1 (Dhatub 18.10) संसति (ep.

and m.c. also संसति) VS, etc.

III. वाचस्पत्यु, वाचस्पत्युः ३०५५. — ३०५५.

आप्प्रोति A — पद el 4 (Dhatup 26.60)

पद्यत RV, AV, VS, Bz — प्रपत, प्रपतति RV,

etc — (as night) विगाह, विगाहति (ep.

also विगहति, १३५. — विगह T. A. — ३५

el 1.6 शिञ्जत AV, Bz, Bhat — हुञ्ज, हुञ्जति

el 1 (Dhatup 7.31) हुञ्जति MaitrS, Nam —

हुञ्ज el 1 (Dhatup 19.42) हुञ्जति S' Bz, Bhat.

III. ३२ caus नादयति (Dhatup 32.12)

सिद्धि cl 10 अङ्गिरा Vob, Dhātup 3-12-

इति cl 11 अङ्गिरा Dhātup 6-15.

accustomed to f. down मनोरथ-मन

have designed to f. from any divine

existence (so as to be ~~re-born~~ re-born

as a man) यत्नोत्थान, यत्नोत्थान

मन Divyār 3. 33 f. 14. 1 f. 2 going to

f. पश्यत मनः क्वचित् विद्यते to f.

under mfn has liable to f. out

mfn AV, AV liable to f. out

mfn AV not liable to f. out अपतनयमिन्

mfn Suss one whose eyes f. out

रनिरसश्च mfn AV to f. among पत

cl. 1 (Dhatup 20.15) पतति (ep. also पतते) loc

Kaṭhas, Hit to f. as above विदे-रा-

अवदे अवदे SB2.

to 2 slender I.I. for 1000

विपत्तयः १५ ०.२.६.

II विपत्तयः विपत्तयः १५ ०.२.६.

न्यवपत्तयः न्यवपत्तयः १५ ०.२.६.

to 5. at 2 slender 1000 I.I. for 1000

अन्य विपत्तयः १५ ०.२.६. १५ ०.२.६.

परपत्तयः पत्तयः, परपत्तयः पत्तयः.

II पादमूल नि-पत्तय R.

to f away I II अंतर, अंतराति

Harin 720 — by el जोर (co. also

— अति) Mm 12.96, 14.3h, Bh^o 3. 8.18 —

पभंरा, पभंरा R, sube — व्यापद,

व्यापद 14.3h, sube to f away from

निर्क RV 1.4.5, 7.50.21 etc to f. back

निवृत्, निवृत् R to f. back uton

पुनः ind (with) and sat to f behind

पुनः el (backup 10.15) co. also

to a beyond अवगत

to a by अवगत.

to a down II अवगत — अवगत

A. Suse — अवगत § 8.34, Rajat —

निपत, निपतति ep. also निपतत — निपत,

निपतति MBH, R, Hariv.

III अभिर्लभ प्रभ — अवगत, अवगत

Ned, Rv, etc — ~~अवगत~~ अवगत,

अवगतति TS — अवगत, अवगतति TS,

SBh — उद्धृत, उद्धर्तते Bhp — उल्लेख्ये

उल्लेखित Sagh 7.10, Bhat, Jet, Prab 2 —

उल्लेख्ये ल. 1 उल्लेखित (ep. also उल्लेखित) P 5.13.31

— उल्लेख्ये ल. 1 उल्लेखित Bhat: 6.29 — पत ल. 1

(Dhātup 20.15) पतति (ep. also पतते) Mn, MBh,

Kāv, etc — पद ल. 4 Dhātup 26.60 पथति

RV, Av, Is, Br — पथस Pass पथयति

पथ्य, पथयति (ep. also पथयति) SBh, MBh,

R — पथयति, पथयति — पथ ल. 1

पथति (once in RV पथयति पथति) ल. 1 पथयति

ref. also १२३०. Art Br, etc. - विगल,

विगलति 113h, kar, etc - विगल,

विगलति १२, karās - विनिपत,

विनिपतति Harur, san - व्यनपद,

व्यवहयत ३३५ - व्यनशर (only b f)

व्यनशरादि ३३५ - व्यनशर, व्यनशरादि

113h.

1711 भूरा cl 4 भूराति Dhātup 26.115

शीर्ष cl 1 (Dhātup 18.15) स्रसते (ep.

and am also स्रसते VS, etc.

समन्तं सम्पत्ति 1.1.1. - सम्पत्ति, सम्पत्ति

स्रसते - स्र, स्र cl 1 cl 2 वरति (in RV also

वरति according to Dhātup 3.2 also

वृजति VS, etc. to g down after another

अङ्गुष्ठं कान् to f down before शिरसा

anstr with anstr, anstr, anstr, anstr, anstr.

पणम्, निपत्, प्रणिपत् to f down like

Indra's thunderbolt इन्द्रासि पातः

(मन्त्र इन्द्रासि पातः मन्त्र Rajāt 8.1615.

to c. down upon II प्रयत्,

प्रयत् (loc) RV, etc.

II अभिषत् acc. RV 6.29.1 and

2 etc — अभिषी + Bz.

to f. from II क्षर ल क्षरति

imp. also क्षर Ved ल क्षरति Pāṇ. 5.2.

arav, rāh — आरव, राह to

f. in a moral sense चर cl

whatup ००१५ पतति cf. also पतति

chUp, Mn, Yajñ. etc to f in as

the flood - चर cl पतति Pañcat

११२. ० to f in drops चर चयुत,

उपश्रयातति MW to f. in together

सर्वी Pass सर्वशयित TBz.

in with I II संयुज Pass.

संयुज्यते cinstr Ragh — संनिपत्,

संनिपतति cinstr with or without

सह) Apast, Megh.

III अधिगम — मित्र el b विवर्तन

28.7.1341 मित्रति, मित्रते cinstr with

or without सह) Rāu. Kāhās, Rajat,

— मित्र el b विवर्तन, विवर्तित वि, etc.

1. IT. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840.

$\frac{2}{2+1} \text{ acc. } 173h, \text{ etc.} - \frac{2}{2} \frac{cl}{2}$

एति १, अयति, अयत - उप, उयति

Page 1.3.5 To 1810, 2210,

अनुपात, अवयव only Ved: RV, Ath,

$\text{SBr}_2, \text{CHCl}_3, \text{MgBr}_2, \text{etc} - \text{3175}$

भाष्ये — भाष्ये, भाष्ये, भाष्ये, भाष्ये

भाष्ये भाष्ये भाष्ये (with loc) भाष्ये,

भाष्ये — भाष्ये, भाष्ये भाष्ये भाष्ये.

भाष्ये — भाष्ये (acc) भाष्ये भाष्ये — भाष्ये

भाष्ये भाष्ये भाष्ये भाष्ये भाष्ये

भाष्ये भाष्ये भाष्ये, भाष्ये — भाष्ये,

भाष्ये भाष्ये भाष्ये — भाष्ये भाष्ये भाष्ये

भाष्ये (with acc est. of abstract

भाष्ये) MBh, Kāv, etc — भाष्ये भाष्ये

e.g. ^{इ,} ^{अन्तः} इ, तन्, अन्तः, तन्, ^{इ,}

समापद; आस्था etc) (gen).

to into any condition I.

समापद, समापद्यत MBh, etc.

III आया, आयाति — विश, विशति

(acc) R, 'santis — समाविश, समाविशति

(acc) MBh.

to into any state I.

सामान्य, समवर्त 1124. etc.

III. अन्तः, आन्तः — विज्ञा, विज्ञा

(acc) R, éantis — समानि, समानि

acc 1124 — to of 2 1124 25.7

जिज्ञासु to f. into any state

अ mind आगम, आगम R,

आ to f. into (calamity)

अ, आर्चति AV 2.12.5, SBr 1,

अ to f. into confusion

संज्ञा, संज्ञावति due to c. into

day time, time also time

AV, 113h, due, to c. into error

due to c. into shell etc

due caus time also

to f into time also

due caus 113h, due — AR PA

AV, due, due, to c. into

due caus time also

स्वर्गशा या पञ्चोक्त, WarBq. 42 as

to f. into suem निपत्, निपतति

ap. also निपतते AV, MBh, Sn̄r, etc

to f. into the hands of 21 with

हस्तम् etc to f. into the possession

अ. अवरथा A (dat) RV 10.48.5 to

f. morally प्रदुष, प्रदुष्यति Mn, Yājñ.

to f. अ. I. अयव्य RV 10.173.

2. — ताम्र, ताम्रजिह्व Sb_2S_3 , As_2S_3 .

III अवधि II AV 19.3.40, 75.

K₂CO₃, SrBr₂, PbBr₂ — 2100 — 2100 — 2100

Page 1, Phal. Jet, Feb 2 - 1905

at 40 ft with all MBh, etc —

पठ् el (Dhātup 15.15) पठति (ep. also)

५८८) Mn, MBh, Kāv, etc — (as finite)

यहूय Pass यहूयित SBr_2 , MBn - - -

sig विभंश, विभंशत ^{PEr} Panca B-

विश्वं, विश्वं (et. also P. 5),

Up, Hariv. Pāṇcar.

2 I. अ. bass. शीत. MBh, Kaw, etc.

2 II. अ. cl. 1.6 शीत. AV, Bṛ, Bhāt.

— व्यवहृ (only b. f. व्यवहृताद्) ṢBṛ.

3 I. पदुप, पदुपति MBh.

3 II. अवृ. P. Bṛ - विपद, विपदति

3 III. कान्वास ⁰⁴⁴ cl. 1.6 ⁰⁴⁴ cl. 1.6 ⁰⁴⁴ cl. 1.6

cl. 1 (Dhātus 7.31) हृषति (abl) Maitr,

Kāṭh to f. on आपत्, आपत्ति-

Kathās to c on the ground 0212

cl. Chāhāy 14.07 2020 1st also

अथति) Mn 7.84.

1. 2 out 1 I सिपाई, सिपाई

513.

111. आयत, आयतति - निष्पात,

निष्पत्ति RV, etc.

27 $\frac{y}{z}$ bass $\frac{f}{g}$ $\frac{h}{i}$ MBh, kāw, etc.

2. 11 परापत्, परापतति AV. 1.1.1

GezS, Uttarar — शब्द AV. 1.1.1 शीयते AV,

अ, अहा.

3. 1. भंश AV. 1.1.1 भंशति (ance in 4/

भंशति) AV. 1.1.1 भंशति (ep. also भंशयते)

भंशति, etc.

3. 1. विगल, विगलति 113h, 1.1.1,

etc. to f. out - as hair ह्यं पास

ह्यंयते (ep. also ह्ययति) Bhf to f.

and in three भंडा of भंडा

once in 11 भंडा of 4 भंडाति rep.

also भंडाते) AitBr, etc to f. out

of विनिष्पत्, विनिष्पतति MBh, R,

etc to f. out of joint प्रारूप,

प्रारूपते Bhp to f. over अतिपत्

to f. best अतिपत् to f. quite away

संभार संभारते to f. (see from heavy

प्रच्यु, प्रच्यवते rep. also प्रच्यवति) HParis

to f. short उपहा A AV 18.3.73 to f. to

अवस्था A 5. 10.48.5 — उपगत, उपवर्तते

R, BHP.

to f. to a person's lot । I सिध

cl 4 (Dhātup 26.83) सिध्यति (sp. also सिध्यते)

(gen) Prab.

।।। प्रतिपद्, प्रतिपद्यते acc Par. Gr. —

प्रती, प्रत्येति (dat) AitBr.

to f. to a person's share । I

सिध cl 4 (Dhātup 26.83) सिध्यति (sp. also

प्रियसति (gen) Pāṇ — समार, सम्पद्यते

in some forms also P. (with adv
in it) Pāṇ 5.4.55.

III प्रतिपद्, प्रतिपद्यते Pār Gr —

प्रती, प्रत्येति (dat) At+Br to f. to

dust ध्वंस or ध्वंस cl. ध्वंसति,

ध्वंसते (Thatup 18.16) RV, etc to f. to

ones lot उपनमति VS, s'Br, TBr,

ChUp, Rajat, etc — आ pass (dat)

RV 1.81.3.

to f. to ones share । I आपत्,

आपत्ति MBh, R, Rājāt, Bhp, Pañcat,

kād, etc — उपनम, उपनमति vs, ऽभ,
 TBr, chUp, Rājāt, etc.

III अन्वि RV 4.4.11 — अभि,

अभ्यति (with acc) Bhatt — अभ्यास,

अभ्यसित Pān 1.4.91 — उपागम, उपागच्छति

वाङ् 2.143 — उपावृत्, उपावर्त^{त्}

(rarely उपावर्तति) MBh, Bhp — उप,
 उप

16423

54 RV 1.167.1, 7.84.3, Hit, Bhag, etc

अ च १-३-५ अ-यति, इरति,

अवस्था, अवस्था (only Ved) R, Air Br,

$\text{SO}_2, \text{Mn}, \text{etc} \rightarrow \text{Ti}^{+2} (\text{अ} + 2), \text{गति}$

ChUp 5.14.1, Kath Up - ०२३, ०२४ ति,

02/09/2024 RX, IV — डा el 3 जिगति el 2

2000, 2000 ⁹da+ RY 8.45.32, Ragh 11.73---

ent pass (dat) RV 1.81.3.

$\frac{1}{2} \text{ c. } h$ forces $\equiv$ Force - bass.

COG विधायक R, etc - ^aखपुआया, ^aदरेश

211 Kathās.

111 ध्वंसं वा ध्वंसं ध्वंसति, ध्वंसति

(Dhātub 18.16) RV, etc — प्रध्वंस, प्रध्वंसते

ChUp — विध्वंस, विध्वंसते (rarely विध्वंसति)

ŚBr, etc — विध्वंस, विध्वंसति, विध्वंसते

R — विनियुज् pass विनियुज्यते MBh —

विबुध A kais, ChUp to f. to the

proceed on one's knees जानुभ्याम्

आवर्त्तमानम् MBh 13.935 to f. to the

lot of २५ cl 1 / Dhatus 6.2 सचि

(in R. also सचि, सिचि acc, ३Br

to ५. to the share वृत्त cl 1 कचित्

Vs, Aet Br, ch Up, MBh.

to ६. to the share of I I निपत,

निपतति निपतति ep. also निपतते (loc)

Mn, MBh, Susr, etc.

III अस cl 2 अस्ति - rarely A (gen)

— गम् Ved cl 1 गमति cl 2 गन्ति

cl 3 जगति Ved & class cl 1 (also A MBh,

etc) जगति race, Mn, etc — यत् cl

। यत्ते loc, Naish 10.47 — यत् cl 1

यति (with loc) Sinhās, Pañcad —

cl 1 Chatur ... जवति rarely जवते

RV, etc — विश, विशति race, Sans,

Ragh, etc — सम्भू, सम्भवति, ~~सम्भ~~

सम्भवते loc or gen R, Kañās to f.

together सम्भू, सम्भवते in some

forms also P Br, Mn, MBh, etc to

f. towards आपत्, आपतति Kathās.

to f. upon ।। निपत्, निपतति

ep. also निपतते lit. and fig. with

हृदि acc loc) — विनिपत्, विनिपतति

Kathās.

। II अनुध्वंस A. TS.

2 I आगम्, आप्नोति A RV, AV, ŚB, etc.

etc.

2 II उपनिगम्, उपनिगच्छति ŚB,

ŚB — उपानिगम्, उपानिगच्छति —

च. el 1.3.5 ऋण्वति, दूयति, ऋण्वति,

ऋण्वति (only Ved) RV, AV, ३ Br, Ch Up, MBh,

etc — पत el 1 (Dhātub 20.15) पतति

(ep. also पतते) (loc. MBh, Kāv, etc —

प्रपद्, प्रपद्येत (ep. also प्रपद्यति) RV, AV

— समाया, समायाति Pañcat, Rājat.

3II प्रत्युपद्, प्रत्युपद्भवति MBh,

Pañcat — प्रस्कन्द, प्रस्कन्दति MBh

— प्रार्थ, प्रार्थयति (ep. also प्रार्थयति)

Ragh, Kir — लुप el 6 (Dhātub 28.137)

लुम्पति, लुम्पते (acc) MBh, Hit - वी

cl₂ (Dhātup 24.39) वेति - समभिपत,

समभिपतति R — समापद्य, समापद्यते MBh

— समापद्य, समापद्यते in some forms

also P) AV, etc to f. wide of 2

mark विकल्प, विकल्पयति, विकल्पयते

Ratnâv what is likely to f. off

पतनधर्मिन men Sn̄s̄ what is

likely to f. out पतनधर्मिन men Sn̄s̄.

to cause to f. I I पत caus

पातयति (cb. also पातयति) AV, etc —

च्यु caus TS 3.3.4.1, Tāndya Br 13.5.13,

Sāṅkh Br 12.5.

III पद caus पादयति, पदयते AV,

Ac-Bz — द्यूत cl. 1 द्यूति RV, etc —

द्यू cl. 1 द्यूति (Naigh 2.19, Dhātup 22.

41) — निभांश caus निभाशयति RV 10.116.

5 — निवृज, निवृणक्ति RV — (lit. पूर्यु

caus पूर्यावयति MBh, Tāś, BhP, Suśr. —

fig. प्रच्य caus प्रच्यवति MBh, Das,

BhP, Susr — प्रच्यस्य caus — प्रच्यवति caus

प्रच्यवति MBh, Śis — (lit. and fig.)

भंश caus भंशयति, भाशयति KātyŚr, MBh,

etc — विभंश caus विभंशयति MBh —

विहृ caus RV — व्यथ caus व्यथयति

RV, etc — वृी (or वृी) caus वृीनाति, वृीनाति

Śr — सम्पत् caus सम्पातयति R, BhP.

to cause to f. down I. निपात् caus

निपातयति RV, etc.

I. II परिपात् caus परिपातयति MBh —

प्रभंश caus प्रभंशयति caus — विनिपत्

caus विनिपातयति MBh — संनिपत् caus

संनिपातयति MBh, R — संशद् caus संशातयति

MBh 3. 865 to cause (rain) to f. (वृष्टिम्)

च्यु caus TS 3. 4. 1, Tāndya, Br 13. 5. 13,

Sānitch Br 12. 5 to cause to f. asunder

विस्त्रंस caus विस्त्रंसयति AV, etc — शद् caus

शातयति, शातयते AV, etc to cause to f. down

अवक्षिप् caus AV 18. 4. 12 813 to cause to f.

from प्रभंश caus प्रभंशयति caus MBh,

Ragh — हूर्छ, हूर्छ caus हूर्छयति caus

Kaish.

to cause to f. off III प्रगल् caus

प्रगल्भयति Car — संच्यु caus संच्यवानयति

Mbh — शर caus शतयति, शतयैत AV, etc

to cause to f on निपत caus निपातयति

(loc) RV, etc to cause to f. out निष्पत

caus निष्पातयति AV, २ — शर caus

शतयति, शतयैत AV, etc to cause to f.

the share of विलभ caus विलम्भयति

(two ace), Kathās to cause to f. to

pieces विध्वंस caus विध्वंसयति MBh, Kāv,

etc. to let १. आपत caus आपतयति to

be about to १. पत I desid पिपातयति (A),

Maitr १, १३२ पिपातयति (Pām 7.4 १५).

fall n. IT पतः Mn, MBh, Kāv, etc.

— अनभंशः TS, etc. — व्युति १ Bhartṛ ३.

III अभिहुत १ RV 1.128.5 ^{and} 10.63.11

— अभिहुति १ RV 1.166.8, AV 6.3.3 —

पतनम् MBh, Kāv — पन्तः (१) Uṇ 3.10,

Sch — प्रसवः Kāv, प्रव्युति १ १३२,

Śāṅkh Śr — विभंशः MBh, var ३१.३, BHP —

व्यसनम् Mn, MBh, etc — सम्पातः (१) १ १

आ) MBh, R, etc.

not a f. । I अनिपातः ~~causing~~ causing

a f. अभिपूत म. R. 1. 189. 6, A. 6. 4. 2.

f. (as a. Prices) समः (A. 6. 1. 20)

f. from a mountain

पर्वतपात f. from any divine existence

(so as to be re-born as a man)

च्युति f. Lalit 4. 4 and 31, H Paris

f. of a house गृहपात f. of a place

स्थानभङ्गः Pañcat.

the f. of a thunderbolt । I वज्रपातः

Kāv, Prab — वज्रपातम Mālatim.

। II पातः MBh, R, Pañcat the f. of

Indra's thunderbolt वज्राग्निनिपातः R f. of

rain वर्षपातः m, pl Mricch f. of snow

etc, स्रुति f Ragh, Kum f. of the male

organ वज्रपातः ३०० सूक्ष्म f. of ayati

वज्रपातम MBh f. on the earth

शून्यतः a great c. विनिपातः Mn, MBh, etc

Leading to a c. पतनीय मfn.

fallen adj I. पतित Av, etc — भूय

Av, etc — अस्त R, Kalid, etc — अस्त MBh,

etc.

I. अनुपतित — अस्त Br, etc — पत

— पति भूय — प्रपतित MBh, Kāv, etc —

भूय I. — कुतित Kathas, Pañcat — विभूय

MBh — विवृणक्ति — शब्द — समागच्छति MBh

RV, Kāth, śBr, etc.

not f. I अथवा anything on

which are incorrect has f. कृतिरिति

Kabishāh, Man śr anything that has

f. to one's share अथवा śBr २.

f. and risen कृतिरिति Ratnāu f.

asleep अथवा MBh f. asunder

कृतिरिति A, etc — कृतिरिति MBh, kāv, etc.

f. at another's feet पादार्पणं Kāṇḍa

f. at a person's feet पादार्पणं (with ^{an} ~~the~~)

R.

f. away II शून्य 113h, R, Rajat.

II परिशून्य Kād, Rajat — परिशून्य

शून्य f. away from शून्यता (abl.)

R.

f. down II निपतित 113h, Kāṇḍa,

etc — अवगतित Bhp.

II अवपन्न MārKP — अवसरित

Bār — अवसरित सूक्ष्म — गीत Mār

45, Śis 9.75, BhP 1.1.3, etc — पद —

पदगित Mār — मार Ratnā — मार

(all or comp. Av, etc — (as fruit))

Harar — विगतित Mār, kāv,

Harar — विगतित Mār, kāv, etc

Harar — विगतित Mār, kāv, etc

Harar — विगतित Mār f. down from

अवपतित (in comb) R 2.28.12 — मरुत

(in comb) BhP f. down upon मरुत

(in comb) BhP.

f. from : R मरुत Hariv, BhP

(sometimes मरुत) — मरुत MBh, etc

मरुत (ifc) Pan 2.1.24 and 38,

Sch — मरुत (abl) MBh, kav —

मरुत — (lit and fig) मरुत Mn,

MBh, etc — मरुत (abl or comb) AV, etc.

— सिद्धि (abl) Mn, Var Br S, Sch —

सिद्धि (abl or com) R, Walid, etc f.

from a kingdom सिद्धि MBh f.

from any divine existence for

being re-born as a man सिद्धि

Buddh, Jain f. from any office

सिद्धि R, सिद्धि Var Br S, etc.

सिद्धि Garuda P.

f. from any place II सिद्धि

Gariud P — - रथानप्रच्युत R, रथानभूत

Varior, Hit.

1 II रथानप्रच्युत MN f. from castle

जातिभूत Adhy R 1.1.56 f. from happiness

परिभूत 113h. f. from heaven

लवंगच्युत, सुवर्गच्युत Can f. from heaven

to be born as man परिच्युत H Paris

f. from office भारधिकार Pāncat f.

from ones family सुवर्ग f. from Sak 1286

f. from the hand निहित 4/12 f. 10000

the avitar आवितर या 1. 11, सवित्री-

परि 200 10.20 f. from the sky - प्रवेश-

10.20 f. from the wound reheld

10.20 f. in a house विरा Karand

3. 20 f.

f. into निहित (loc) 10.20, Kar,

etc.

I II. अभितरित (acc) R — as into

a hole at the ground अवहित R 1. 10.5.17

2 10.137.1, etc — (as into water)

अवधि RY 1.105.17 & 10.137.1, etc —

आस्थित — गत (acc or loc or in comb)

TUp, Mn, etc — पतित (loc or comp)

Kathās — पतित (acc), MBh, Kāv, etc —

यात (acc, loc or comb), Mn, MBh, etc —

सिद्ध (loc or comb) MBh, Kathās — संविष्ट

(acc) Bhṛ — समापन्न (acc) MBh — समाप्त

(acc) MBh, Kāv, etc f. into misfortune

आमद गत Mn 9.283 f. into pieces

विशकल 113h f. like rain * लघित VarBṛs

c. morally चरित ChUp, Mn, MBh, etc.

c. 245 I II विपत्ति.

III आरम्भ MBh — उद्युत Hariv, BHP

c. sometimes उद्युत — शक्ति MBh, 45,

Sub 9.75, BHP 1.1.3, etc — परिभूत — cas

clash चरित सुख — उद्युत (old or comp.)

AV, etc — चरित MBh, Kāv, etc — विपत्ति Hariv

c. on the ground भूमि MBh, Katyā.

c. out वि. निपत्ति Hariv — cas

teeth चरित कāv — विपत्ति MBh, Kāv,

Pāṇcat.

III लुप्त VPrat = लुप्त — शीर्ष भाग, R,

Rajat f. out and grown again ~~वृद्ध~~

पतिनाशित Ratnāw f. out from a herd

यूथपरिभष्ट R, यूथभष्ट MBh, Bhp, यूथविभष्ट

kathās, यूथहत R f. out as इक्षित

VarBṛS f. out well समन्त आ, etc f.

spontaneously स्वयंभूत कानः f. to

समुपस्थित f. भा. कान, Bhag, etc f. to

the lot of any one श्लेष Bhp. to

ones share अंश.

f. to ones share II समुपस्थित

I (acc) with acc or gen kār, Bhag,

etc — उपागत — उपविष्ट — śak, Ragh, etc.

II उपगत f. to the share of

III Prab f. to the share of my one

शब्द Bhp.

f. upon II निमित्त (loc: MBh, Kār,

etc — सति (cf. Pan 2.1.24 and

38, sch) — सम्बन्ध MBh, R, Kathās

a f. woman भग MW a limb from

which the ornaments have f. down

Hariv not f. from

with abl Mn 12.116 not f.

into अल्लर (acc.) Vents not f.

share of अल्लर Tandra not f.

to the share of अल्लर sBr not

f. upon अविभंश R of f. character

अविभंश f. (311) Var one who has

f. from devotion अविभंश Mn one

who has f. from (i.e. who has forfeited)

Sacred knowledge ~~अमर~~ Heart

one whose garland of flowers has

f. ~~off~~ विररातकुसुमराज Kathās one

whose garland and ornaments have

f. ~~off~~ विररातकुसुमराज MBh one whose

teeth have f. ~~out~~ शीर्णदन्त MBh self-f.

स्वयंविशीर्ण kum, स्वयंशीर्ण Gaut - स्वयन-

वयन f. (3A) TS, स्वयंपतित kull on Mn 6.21,

स्वयंपशीर्ण Ś32 that upon which anything

has f. down अवधित cin comp

अवधित Mār P whose hair has f. out

अवधित R having f. down निपत्य

ind MBh — संनिपत्य ind

falling down पतित ind MBh.

caused to fall adj I रंयवित

Hariv 1326.

I. II. निपत्यित R — विभंशित —

शातित MBh.

caused to f. down I रंशित Uttarar.

I II आपातित Hariv — प्रभांशित (abl)

MBh — विजृंशित Kāv, Kathās, etc to be

caused to f. निपातनीय — चाल to be

caused to f. down संनिपात (loc) Śak

to be caused to f. upon पातनीय

(loc) Śak 1.10 (v).

made to call (adj. III र तित

R, Kālid, etc — भांशित MBh, Hariv, Bhp.

I II निपातित (loc) { one whose bracelet

calls all trans gates Bhartr rel. that

from which anything f. down visitation

life MBh, Pur that which f. to the

bottom starting (life f 30) Katr, Gr Srs,

Sus what f. pan - pan Pan 3.2.150

who f. pan 3.2.150 - pan.

1545A :

falling adj । I पातिन् Megh, kañās

— भूरिन् kav, pur — पातुक, पतनशील pān

3.2.154.

। II पत life — पतत इ (पतनी) — पतयाकु

इ क, पतयिष्णु R, पतयिष्णुक AV — विद्वारुक

Maitis — व्यथिन Met — शङ्ख Pan 3.2.159 —

रशोक्ति Malatim — राम etc any cause of

f. हत f R, A causing the f. of leaves

परिवार Sch on Pan 3.2.76, etc f asunder

विशेषिन Ragh f at a persons feet परिपातिन

113h f. away व्यतिकर्षिन Ragh f. away

prematurely as fetus पण्डुक it's, Kāth.

f. down I. निपातिन 113h — (as garland)

विसंशिन Ragh.

I. II आगमित 113h, R, Kād — स्रग् satr 1.

41 & (1) 44 — पातुक sis 3.3 — प्रभांशिन Ragh

— भांशिन Kāv, Pur — लुठत W — विभांशिन Megh

— विदुक्ति Uttarar, Bhp — सनीसस A, सनीसस

Pan 4.2.74, Vārtt 1, Pat — रामातिन Uttarar

— शरिन् Rāv f. from शरिन् Rāv, Pur f.
in love विकारिन् Malatim.

I II अपादिन् Lāty — गतन्त W — भाज
 (mostly ifc, exceptionally with gen.) Ragh,
 Kir f. into the sea (as a river) समुद्रान्त
 f (आ) Bhp f. like a thunderbolt वज्रपात

R.

f. ०५५ I — धास्त्र RV — परिध्वंसिन् सुस्त्र
 — पभंशिन् Ragh, प्रभंशुक f (आ) डB२, TB२ —
 भंशिन् (comb) Rāv, Pur f. off easily
 सुस्त्र AV.

f. ०५५ II निपातिन् (comb. Ragh ५.५०, भाज
 Vā ५.१५ — अपातिन् ifc kathās.

I II उपद्राविन् . f. short of पश्चादुपान्

Maitrā f. to उपपातिन etc f. together

संनिपातिन kalyāṣa = संनिपातिन - संनिपातिन

Āpśa, Sch f. to pieces विगार, VEar, Hear

— विष्वांसिन Ragh f. with a sound

राक्षपातिन Māy not f. down (to sleep)

अनिपद्यमान RV 1.164.31 810.177.3, AV not

f. in vain अभोधपतन Rajat not f. from

अविपातिन (abl) Kathās not f. off अनपच्युत

RV 10.93.12. — — अनावरक AV 12.4.47 the

sound of f. rain धाराध्वनि m w.

about to fall (adj) निपित्तु Hariv

being about to f. पित्तत् f (अन्ती), पित्तु

L, पिपतिषु, पिपतिषत् L going to f. निपित्तु

Hariv letting f. प्रसंसिन Suśr.

as much as could f. आक्षेपत् ind

RV 6.16.18 & 10.119.6

One who causes to f. पातयितृ ~~पातयितृ~~

Pāṇ 2.1.10, Sch 'that which causes to f.'

पातकम् (rarely m, inf, f भा) Gr. ŚrS, Mn.
MBh, etc.

causing to f. ^{II} पातिन् ~~पातिन्~~ MBh, Var,

Rājāt — भ्रंशिन.

I II अपध्वंसिन — द्यावन (inf) MBh 8,

1506 — द्युत — धूर्वन m RV 9.61.30 — ध्वरा

— ध्वस् — परिहृत RV — पातक (see गर्भपातक)

— पातन f (ई) MBh, Hariv, Mārk P —

भ्रंशन R — विध्वसन MBh, R — विध्वंसिन

Kāv, Var Brs, etc — विनिपातक MBh —

शातन f (ई) Nir, Kāv, Kathās causing an

enemy to f. रिपुनिपातिन् MBh causing the

bones to f. asunder अस्थिरंस AV 6.14.1

causing to f. away विरंसन् MBh, säh

causing to f. down विरंसन् MBh, säh causing

to f. to pieces विशातन् ५ (३) MBh, BhP.

wishing to f. प्रपित्सु śis.

falling n । I निपतनम् MBh, Hariv —

च्युति ५ Gaut, Suśr.

। II अवपादः TBh, Kāth — आपातः — पतः

— पतम् — परिमूयितम् Suśr — पातम् —

प्रसरतनम् BhP, Suśr — लम्बनम् w — विनिपातः

L — शब्दः not f. स्थिति ५ Kāvyād the act

of f. संसनम् 'Nourish', sch act of f. beyond

अतिपतनम् as softly as the f. of leaves

निपकारम् ind ३Br f and ascending
निपरैराहिणी नू मयूरयैरकादि.

f. asunder I विस्तरः Br, suśr.

II प्रसंसः Br — विशेषः Kathas, suśr.

— शरणम् Vop f. at a persons feet

प्रणिपातः (Life f आ) MBh, Kāv, etc —

प्रणिपातनम् Amar f. away. अपभ्रंसः —

(of flesh) दरणम् suśr 5.1.50 f. badly

दुष्पतनम् L.

f. down I निपतनम् MBh, Hariv —

अवपतनम् — अवपातः Mricch, Act Br — निपातः

Mn. MBh, etc — अवसंसनम् Dhātup — अपभ्रंसः

Ts, etc — प्रपतनम् Gaut, MBh, etc — भ्रंसः

Kālid — व्युत्ति f Gaut, suśr.

II गलनम् W — ध्वंसः TBr, Var, Kāv,

etc — परिच्युति f Kathās — प्रतिनिपातः MBh

प्रपातः MBh, Kāv, etc — प्रसंसः B.2 — भपातः

Sāh — नाशः (life f अ) Kum, Var B.2 —

विनिपातः L — विलम्बः W — विसंसनम् Gaut

संनिपातः — सस्ति f

Pāṇ 3.3.94, Vārtt 2, Pat f. down dead

शरीरनिपातः Gaut f. down (esp. from heaven)

प्रच्यवनम् H Paris f. down (of a fire-brand)

निपातनम् 1.145 f. down together

संनिपातः MBh, Kāv, etc.

f. from I. I निपातः (abl) Mn, MBh, etc.

II. पातः (abl) Mn, MBh, Kāv, etc —

परिभ्रंशनम् Pāṇ — प्रच्युति f. Var.

प्रपातः (abl or comb) MBh, Kāv, etc —

प्रपातनम् (abl or comp) Gaut, MBh, etc f.
from a great height दूरपातः f. from any
divine existence for being re born as a
man जयवन्तम् Jain f. from (lit and fig.)
 विष्णुति f Kathās f. from the womb
 गर्भच्युति f Hit f. in शरणम् Vop f. in
(at a house) गृहपातः Kathās 28 f. in of
the nose न.सिन्धुः. suar f. in of the palate
 तालुपातः Npr f. in the midst मध्यपातः
 Rajat f. in together शनिपातः MBh, Kāv,
 etc.

f. in with III वेदनम् (gen) MBh —

सैदर्शनम् (instr with or without सह) Kathās,
 Pañcat — समाजः (gen or comp) Var Br S, BhP.

f. into I पातः (loc) Mn, MBh, Kāv, etc

प्रपतनम् (loc or comp) Gaut, MBh, etc —
 प्रपातः (loc or comp) MBh, Kāv, etc — शरालेनम्
 (comp) BhP.

III निपातः (comp) Mn, MBh, etc the f.
into a hole गर्तपत्यम् ŚāṅkhBr 16 f. into
a condition समापत्ति f Yogas f. into any
state समापत्ति f Yogas f. the Indra's thunder-
bolt दुम्भौलिपातः Bālar 7.50 the f. of leaves
 पर्जशदः AV, VS (as silently as) the f. of
leaves निपलाशम् ind śBr the f of one's
share उपनति f kathās 'f of the eyelashes'
 पक्ष्मपातः Ragh f. of the hair केशप्रम L f. of
the same line समानभूतनिपातः.

f. off II. भ्रूशः Kālid.

I II अवलुप्ति f PBr — गलनम् W — मोक्षः

(life f आ) Kum, VarBrS — व्यवसायः इति —

शादः — समीकः suśr f. off in small pieces

परनम् W f. on अनुपतनम् f. on the ground

मुपातः वा f. out अपतनम् Cat — (in gram) मु

f. — (of hair) पपातः suśr — (of nails, hair

etc) शातः suśr — (of teeth) पपातः suśr f. out

of the teeth दुन्तातः VarBrS 66.5 the f. sickness

तलायः L f. subsequently upon अनुपातः f. to

another's feet पदपतनम् Ratnār, Kathās f. to

pieces विशीर्णत Kām a f. together of consonants

व्यञ्जनसन्निपातः MW f. upon निपातः (comp) Mar,

MBrh, etc — अनुपतनम् from f. down अवसृतः

Ved, Inf (abl.) RV 2.17.5 not f. asunder अविसरः
 ActBr, PBr — अव्यवसंसः PBr not f. down
 उपरसः TBr, Kath, ActBr not f. in उपन्यासः
 PBr to prevent from f. व्यवस्था caus व्यवस्थापयति
 MBh, Rājat.

to call into आपत्ताः śBr — आर्तिः (Ved inf)

TS.

letting f. a glance on anything पित्तः

Kum.

causing to f. निपातनम् Mn, Vājñ, R —

निपातनम् R.

the act of causing to f. etc II पातनम्

— संसनम् Naish, Sch.

III. विध्वसनम् MBh, R — शातनम् causing

the rod to f. पादोन (with २०२२) ॥ १॥ causing by
to f. together संनिपातनम् śānīh śr.

ursh to f निपतिषा w.

to sell । I निपत. caus निपतयति RV, etc.

। II निभंश caus निभंशयति RV 10.116.5.

fallacy I I ह्येताभ्याम् Nyāyas, Tarkās, 16467
Sarvad.

+ II. आशयः (in log.) - एतच्च (exceptionally)

m - BHP 7.15.12, 8 अथ च (often ife),

Mn 8.49 & (अथ च neg) 187, MBh, etc

(ife एतच्च Kathās 62.164) - यथाशयः yājñ,

Sch. [in logic] belonging to more than the

one instance alleged one of the three

divisions of the ^{fallacy} ~~fallacy~~ called anaikantika)

साधारण mf (or 31) n (in logic a ^{f.} fallacy

based on dissimilarity वैयर्थ्यः Nyayad

the ^{f.} fallacy of undistributed middle

अनेकान्तिभम् (in Vaisesika phil.) a kind of
^{f.}
fallacy (attributing similar qualities to
 two objects because they have one quality in
 common) उक्तप्रसङ्गः Sarvad, Nyayad, Nyāyak.

Sāṅkhya's ~~fallacious~~ argument - ग्रन्थः Bhp,

MarkP - पञ्चाभासः Yajñ, Sch ~~fallacious~~ f.

controversy वितुष्टि Nyayas (वितुष्टतम् Sch)

Sarvad, msh, etc f. hopes आशापिशानिका

Pancat f. reasoning व्याभिचारः MW a kind

of f. inference उपचार लक्षणम् Nyayad, Nyayak

without f. appearance निराभास mfn. Han. Up.

fallaciousness । I निग्रहशक्तत्वं Samk.

fallacious adj । I निप्रलम्भक Kathas,

Prak — निप्रलम्भन Pañcat.

+II आविश्य L — नैकृतिक Mn, MBh, etc;

नैकृतिन Var — व्यायस RV, AV.

fallacious ~ pearance आभासः Vedāntas,

fallow adj. I ^स अनुपलभ्य L.

2 I हरित', हरित f (आ, हरिणी) RV, etc.

2 II हरि RV, etc.

fallow-coloured हरिप्रभ Car. = having fallow

horses' हरिदन्त: Ragh, Sis.

fair adj. I असत्य RV 4.5.5, MBh, etc

— अनुत f (आ) — कृत f (आ), Mn, Yājñ,

Kathā, etc — अलीक f (आ Naish), MBh, etc

+ II अनुतमय — अलीकिन् - अलीक्य L

आगत $\bar{f}$ (रि) — आविष्ट L — कलक मभ,

Pancat, Ragh 18.51, etc — ग्रथिन $RV \text{ 7.6.3}$

— जिम $\bar{f}$ (आ) (Nir 8.15) Yajñ 2.165, मभ,

etc — कुजल Rajat 3.142 — कुष्ट — क्षमाविन

$RV, AV, \text{ बुधु } RV$ — निरुपारम $\bar{f}$ (आ) L —

निः सत्त — लघित — मिडालव्रतिक L — ग्रामक

$\bar{f}$ (रुका) R, Sch — माया esp. $\bar{f}$ — मिथ्या

with $\bar{f}$ (lib) — रिपु RV — रिषण्यु RV —

अग्रगुष्टि Meel — वडः — वितथ $\bar{f}$ (आ) मभ,

मभ, etc — विपरीत Bham — वृजिन $\bar{f}$ (आ)

RV, etc — शठ f (आ), Apast, Mn, MBh, etc,

शठ — सव्याज Kalid, Ratnâv — सापराध

f (आ) Var Br. S, Sch.

not false II अननृत Sis 6.39 — अकूर

f (आ) (said of coins) Yājñ.

f II अवलीक Bhp, Dasar — अशठ f (आ)

Mn 3.246, MBh 12.12550, etc — निर्मिश्य

मयग व्यलीक Sis.

any false lead — रि. ३.५ (once रि. ३.५)

NrisUp, if f आ, ई only in वि. ५.५ (रि. ३.५)

MBh, Kav, etc any f. mark लिङ्गः once

लिङ्गः, Nais Up, etc f 31, 2 only in

लिङ्गलिङ्गः MBh, Kav, etc assuming a f.

appearance कथयति mfn W a hearer of

f. tidings' लिङ्गलिङ्गः bearing false marks

लिङ्गलिङ्गः mfn Mn, MBh, etc bearing f. signs

लिङ्गलिङ्गः mfn Mn, MBh, etc a f. accusation

अभ्यासः Buddh, Jain a f. act, अभ्यासः

n ङि, f. appearance मिथम् Kav, Kathas,

Rajat f. (as an opinion) विप्रतिपत्ति mfn Pat

a ^{f.} false ascetic व्यासतेपाधनः Kathas f.

assertion. विरिंवायः MBh f. assumption.

विकल्पनम्, विकल्पना Bhp a f. Brāhman

कडिकः L a ^{f.} false concord (in gram.)

दुरवमः f. deposition अन्यथाभिधानम् Yajñ,

Sch.

false doctrine । I पाषण्डः, पाषण्डम् Mn,

Bhp

+ II पञ्चमलम् Hariv -- मोहशास्त्रम् Kurma

a f. document दुर्लेख्यम् Yajñ 2.91 f. evidence

कोटसाक्षम् Gaut, Mn 8.117 & 122 f, 11.56

f. evidence concerning land मृगयनृत्तम् Mn

8.99 f. explanation अथयारोमा Kalyāṇ, Sch

a f. (female) friend व्याजसरणी Kathās a f.

form गुञ्जितः Pañcat 1.62 a f. friend.

पक्षः Var Yogay 4.50 'f. gift? मृषादानम्

मन्त्र a f. ~~Manṣānāṭi~~ Manṣāvali (N. of a

woman) व्याजहंसवर्ति Kathās a ^{f.} false lover

or husband who pretends affection for one

female while his heart is fixed on another)

शरः, शरः mr L. f. impression of शक्ति f

ये — 'f. jewel' कृत्रिमरत्नम्. Npr f. knowledge

वा
मृ^L शानम् Kathas — दुर्जात (with अहं) Rajat

3.507 a f. man दोहाट (?) m. a f.

messenger मित्रादूतः Pañcat f. moon चन्द्राभासः

W a f. name व्याजद्वयः BHP a f. note

अवक्तव्यः L. f. notion विकल्पनम्, विकल्पना

BHP — विकल्पः Yogas, Git fals f. notions

दुर्मति f can f. objection (in argument)

विप्रतिपत्ति f Nyayas f. opinion दुर्मति f

can. भान्ति f. Kaw, Kathas a f. plaint

पक्षभासः Yajñ, Sch a ~~false~~^{f.} plea in a lawsuit

अपार्थकरणम् ~~false~~ f. praise मिथ्यास्तवाः m pl

मिथ्यास्तोत्राणि n pl Kaw, Rajat a f. reading

पाठदोषः L a f. reply उत्तरभासः — (in law)

मिथ्योत्तरम् L f. sanctity कुहनम्, कुहना L

a f. statement मिथ्यावाक्यम् R, मिथ्यावादः m ph,

मिथ्यावादिन् mn, R, etc — कपटलेख्यम् W

a f. teacher परप्रणादिन् m Divyâv f. to

engagement. अनुलग्नम् mfn अनुलगाभिसन्ध mfn

ch Up f. to one's promise मिथ्याप्रतिज्ञा mfn

Hariv, R a f. Vishnu व्याजविष्णु m Kathās

having a fac f. character धर्मातीत mfn mw

having a f. meaning मृषार्थ mfn Pracand,

मृषार्थक mfn having a f. opinion विप्रतिपन्न-

बुद्धि mfn Pat having a f. sense मृषार्थ mfn

Pracand, मृषार्थक mfn L having a f. view

^{mfn}
मृषादृष्टि L BHP (in rhet.) mutual f. praise.

मपः Pratai 'one who assumes a false name'

मालिकः L, नामचोर one who performs f.

religious observances वृथाज्ञान mfn Hariv

possibly false f. सम्भ्रान्ति-चरण mfn Car,

सम्भ्रान्तिचार mfn represented in a f. light -

प्रपञ्चित mfn BHP.

f. witness | I मिथ्यासाक्षिन् m Pañcar.

| II कौटसाक्षिन् m Comm. on Yājñ, कूटसाक्षिन्

- मृषासाक्षिन् mfn L.

very false | II प्रशङ्क mfn L - व्यतीत

mfn Amar, BHP - सुशङ्क mfn Subh.

wearing f. marks मिथ्यालिङ्ग-धर mfn cat

to consider f. मृषा (with सा), मृषा (with

मन) to have a false f. opinion about

विप्रतिपद, विप्रतिपद्यते (loc) Car to make a f.

step श्रेय el. श्रेयति, श्रेयते RV, Ail Bh to make

a f. statement विव्रू, विव्रवीति, विव्रूते Mn 8.

13, 194 to prove or turn out f. मिथ्या with

✓ भू MBh.

falsehood । I असत्यम् Mn, etc - अनृतम्

कूटता, कूटत्वम्.

+II अलीकम् Mn 11.55, etc, अलीकता

कलहः W, कलहम् L — कलकः MBh, Bhp, etc,

कलकम् L.

(implying) falsehood किं ind.

falsehood कूरः, कूरम् L — केतववादः Gt

8.2 — कौरम् W — कौरिलयम् Pañcat, Rajat

जिह्मता Mariv 7335, R 2.43.2 — जिह्मम्

Prasnop 1.16, MBh, Bhp 1.14.4 — जेह्यम्

Mn 11.68, Yājñ 3.229, Vyavaharat — दुष्टता,

दुष्टत्वम् दुयम् RV 1.147.4, etc — वैधीभावः

Yājñe, Pañc, Kām — द्वैधम् Kām — निःसत्यता

Kām, Mit — फलम् f (उ, ऊ, औ) (seed वाच)

L — वितथता Mariv — व्यतीकम् Kāv, Pwz,

etc. व्यतीकानि n pl - सत्येतर n L.

belonging to falsehood अत्ययम् mfn

(gana दिगादि and वयमादि) discrimination of

^{f.}
truth and falsehood सत्यमुषाविवेकः Naish

f. respecting men उरुषानृतम् Mn 9.71.

free from f. अपानृत mfn R 2.34.38 free

from f. अद्रोघ mfn RV speaking a f.

वितथवाचं mfn सिंहās, वितथवादिन mfn

Kathas speaking f: अनृतवदनम् telling f:

अनृतारव्यानम् to accuse f: वितथय Nom

वितथयति ङि (a country) where f: is

considered a duty कूटधर्म mfn Bhp without

f: अद्रोघम् ind RV 8. 60. 4.

falsely. I I मृषा ind AV, etc.

+II अन्यथा ind - मिथु ind RV (Padap

and Prāt) TBr, Kath - मिथु ind RV, AV,

मिश्रः ind TS — मिश्राप्रवृत्त Mn, MBh, etc

मुधा ind Bharts — वितथ mf (आ) न. (instr)

— निप्रलब्धम् ind. Bhp — व्याजः (ibc) — वृथा

ind — MBh, Kāv, etc.

not falsely । I अमिश्रा ind Ragh —

अमृषा ind ङी 14, Bhp — अवितथम् ind Mn

2. 144, MBh 3. 11946, etc.

any one who falsely assumes the character-

istics of an orthodox Hindu पाषण्डः MBh,

Pur, etc to affirm ५. हव cl । हवति, हवते

Dhatup 17. 59 f. believing in दृष्टि mfn

(comp) Vajracch f. taken for अमित mfn

(ifc) mricch to speak f. हृष cl. 1 हृषति,

हृषति Dhatup 17. 59 one who has f.

performed a sacrifice यज्ञावकीर्ण mfn.

speaking f. मिथ्यावाच mfn sāh, मिथ्यावाच

mfn मिथ्यावादिन mfn Pañcat, Mn, R, etc,

मिथ्यावाहारिन् mfn mñh speaking f.

मृषाभाषिन् mfn. Rajat - मृषावादिन, मृषावाच

mfn R uttered f. आहत mfn L.

falseness I T वेतयम् Mand Up, Sch,

Bhp.

I II ~~वक्रता~~ वक्रता Prasanna. व्यति

मभि.

falsify vb I II दूषय Nem दूषयति (ep,

also दूषयते) मभि 13. 1683.

falsified adj I T कृत्रिम f (अ) Vajr

2.247, Kathās.

I II विक्षिप्त W.

anything falsified यदित्यम् Vishn.

falsifier of गुरुत (gen) m Yājñ.

falsifying the Vedic texts ब्रह्मद्वयक मण-

Heat.

falsity । I मिथ्यात्वम् Kap, Sch - मृधात्वम्

Sank.

exhibit the falsity of anything आशय-

Ā Comm. on Bādar.

to falter (as speech) । I स्वरल द ।

स्वरलति (rarely स्वरलते) Yājñ, Kālid, BhP

to f. (in voice) संसृज् पृश् संसृज्यते,

संसृज्यते MBh, R.

to cause to falter । I स्वल्द caus.

स्वल्दयति (or स्वल्दयति) Kum.

one whose step falters in walking प्रस्थान-

विकृवगति mfn, Śak.

faltering । II परिहात्म ind ŚBh.

faltering । I स्वल्दन् ३ स्वल्दनादि.

। II परिहात्म ind ŚBh.

faltering (as words) । I विस्वल्दित mfn.

Kathās.

faltering adj संसृजमान म३ह.

faltering (as speech) । II विकृत f (आ), R.

faltering (speech) स्वरहित Kāv, Kathās

— संसृक्त Hariv (a voice) f. with joy

हृषीकेश म३ह half f. (speech) अधाविर

Kathās having a f. voice सगद्गदगिर Ratnāv,

सगद्गदस्वरम् ind Sāh not f. (voice)

अनुपकिञ्च हृि with a f. voice सगद्गदगिर

Ratnāv, सगद्गदस्वरम् ind Sāh with tears

and in a f. voice स वा य ग ङ इ ए अ ind, Ragh.

fame ॥ I कीर्ति हु (Pāṇ 3.3.97) AV, ŚB, TUp,

Mn, etc — प्रसिद्धि हु Var, Kāu, Kathās — विख्याति हु

R — विश्रुति हु MBh, Bhp

II अभिरूपा Kathās — अभिरूपानम् L — अभिजनः

Rajāt, etc — उमा L — कीर्तना L — कृत्ति हु Nir 5.22,

यशस् — ख्याति हु Mn 12.36, MBh 3.8273, R, etc —

गिर हु W, गीर्द्वी — जनोदाहरणम् W — गण (Pāṇ 3.3.104)

L — नामन् ॥ (only हु) — निरुद्धि हु Kir 2.6 — पक्ति हु

Sus — परागः L — परिख्याति हु W — प्रकाशः Hariv

— प्रतिष्ठा (if हु आ) Kāu, Kathās, Rajāt — प्रतीति हु W

— प्रत्ययः Pāṇ 8.2.58 — प्रया Siś, Kathās, Rajat —

प्रथितत्वम् L — प्रनाचनम् RV 4.36.1 — प्रडासा SBr, etc —

प्रशस्ति RV, Uttarar, Dasar, etc — रुटि f Siś — यः

only L — विश्रुतम् Bhp — व्यपदेशः — श्रवणम् AśvSBr, Nir.

— श्रक्स् n RV, AV, Bhp — श्रक्स्थम् RV — श्रोमतम् RV

— श्लोकः RV, AV, TS, BBr, Bhp — समज्ञा L — समज्या L

— समह्या (?) L — — समाख्या L — समाजा L —

साधुवादः Bhp — सम्प्रतीति f Kir — सम्भावना (rarely

सम्भावनम्) W — — सुप्रतिष्ठा W — सुहोक्थम् vS —

सौरभ्यम् L .

a column of fame कीर्तिस्तम्भः Balar conferring

f.

~~कीर्ति~~ कीर्तिकर mf (ई) n Hit consisting of fame

कीर्तिमय mf (ई) n R, BkP consisting of one's own

^{f.}
fame स्कीर्तिमय mf (ई) n BkP desirous of fame b.

यशरत्नाम mfn TS, Bk, ŚrS destitute of ~~यश~~ b.

विश्लोक mfn Ping destroying ~~यश~~ यशोहन् mf (घी)

n BkP — प्रयापह mfn Rājat devoid of ~~यश~~ f.

अयशस् mfn ŚBr 14, KatyŚr (personified as

daughter of Daksha and wife of Dharma) कीर्ति

f (Pān 3.3.97) MBh, Hariv, VP garlanded with

~~f. re~~ कीर्तिमालिनी SkandaP great ~~f. re~~ विश्रवस्, n

ŚBṛ, KātyŚṛ, Vait — विश्रवः. L having a fair ~~f. re~~

श्लोकिन् mfn SāṅkhBṛ having f. re सरंकार mfn

MW the leaving behind of nothing but f. re

कीर्तिशायः L one who has acquired f. re

लब्धप्रतिष्ठ mfn Kum one who has won f. re

लब्धकीर्ति mfn MW one whose fame is heard about

श्रुतकीर्ति m MBh possessed of f. re प्रतिष्ठान्वित

mfn MW possessing f. यशोवत् mfn — यशोयुत mfn

VarBṛS possessing the most excellent f. उत्तमश्लोक

mtv Bhp receiving f. कीर्तिभाज् m L world-wide f.

लोकविश्रुति f W, लोकश्रुति f R to desire f. यशस्काम्य

Nom यशस्काम्यति Bhatt.

famed adj III आहतलक्षण १ — बुद्धिमत् W

— समाख्यात W.

bright-famed दीप्तकीर्ति MBh 3.14630 far-f.

यशोविशाल Bcar.

fameless adj III अप्रशस्त RV 2.41.16 & 4.28.4.

adj II
famous ~~यशस्विन्~~ यशस्विन् AV, etc — प्रसिद्धिमत्

Kathās — कीर्तिमत् ChUp, R, etc — विख्यात Yājñ, R, etc

— विश्रुत RV, etc — यशस्वन् RV.

II अभिज्ञात Lalit — कीर्तिभाज् L — कीर्तियुत

Hit — परिख्यात MBh, R — परिश्रुत MBh, Bhp —

पुष्पकीर्ति MBh — प्रकाश MBh, Kālid — प्रतिदृष्ट

Bhp (= प्रख्यात Sch) — प्रतिशिष्ट W — प्रतिष्ठ रु (आ)

(ife) W — प्रतिष्ठित W — (?) प्रोथ W — यशस्य TS,

etc — यशोधन Inschr, MBh, Kāv, etc, यशोनिधि

Pracand — यशोभागिन VS — रुक् Kāv, Svā —

लब्धनामन् Kām, Ratnāu, लब्धबाद् R — लब्धवर्ण mṛicch

— लोकविश्रुत Mn, R — विकीर्ण W — विजिगीत् (Bḍ. A. ३ up)

विजिगीथ (SBh) — विज्ञात W — विशारद f(आ) W —

विश्रुतस् Bh, Kātyāḥ — वेद्य RV, AV — व्याप्त W —

श्रीयुक्त, श्रीयुत W — श्रुत RV, AV, Bh, MBh, — श्रुत्य RV

— संस्पष्ट Kaush Up — सटंकारं MW — सुप्रतिष्ठ f(आ)

MW — सुरभि f(इ: 02 ई) Kātyāḥ 2.176 — सुश्रवस् RV,

AV Bhp — सुश्लोक f(आ) Bhp.

not-famous । II अख्यात — अस्पष्टकीर्ति Bhp.

the being famous for चञ्चुलम् (in comp) Das 1.

223 चञ्चुता Rajat 5.304 — चणलम् (in comp) Das 1.223

f. by report कथान्तर Sarvad 99.6.

famous for III चञ्चु ifc MBh 13.17.107, Bhartṛ

3.57 — चण ifc (Pāṇ 5.2.26) MBh 13.5468, चञ्चु —

वित्त (comp) Das — छाधिन् (comp) MBh, Kāv, etc.

famous for learning विद्याचिण Pāṇ 5.2.26, Sch

f. for steeds वाजश्रवस् RV f. for wealth वाजश्रवस्

RV (perhaps) वसुश्रवस् RV 5.24.2 f. through (epic)

songs (Indra) गथिश्रवस् RV 8.2.38 having a f. army

शुतसेनः VS (Sch) having a f. Rishis शुतक्रुषि RV

made f. उद्युत hit making the friend f. श्रवयत्सखि

RV. making the lord f. श्रवयत्पति RV a man f. through

knowledge ज्ञानपात्रम् Sinhas 3 $\frac{5}{6}$ most f. शक्ति MW

rendered f. सुरमित Das.

^{famous}
very ~~sinhas~~ I सुयशस् SV, BHP, सुयश MW — सुश्रुत RV.

II वित्तक Das — सुप्रशंसित, सुप्रशस्त Pañcar —

सुश्रुण Say — सुश्लोक्य BHP.

to become famous I विश्रुतिंगम् — विश्रु, विश्रुयते

(Ved also विश्रुणुते) RV, TBh, MBh, etc.

II प्रथांगम्, प्रथांगा Rājāt.

to become famous more than others अतिप्रश्रु 15

अतिप्रश्रुण्वे (Ved 3 $\frac{5}{6}$) RV 10.11.7 to make f. विश्रु causes

विश्रावयति R, Hariv.

